

LEČENÍ DEFORMIT PÁTEŘE

Repko, M., Krbec, M., Chaloupka, R.,
Ryba, L., Rouchal, M., Motyčka, J.

Ortopedická klinika
FN Brno

Nejčastější deformity páteře

skolióza

kyfóza

SKOLIÓZA

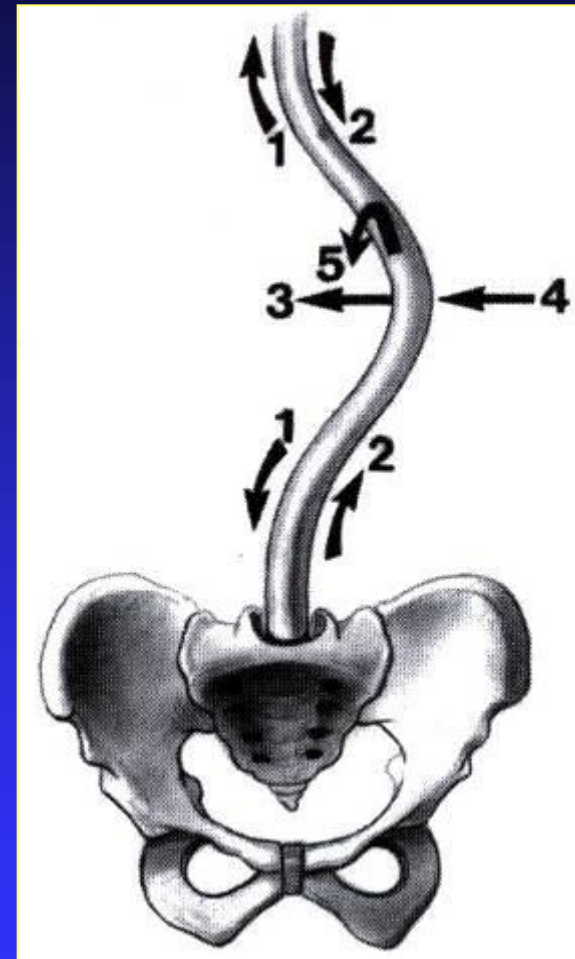
Skolióza je vybočení páteře
s trojrozměrnou deformitou
páteře, která vede ke zdravotním,
kosmetickým a psychosociálním
škodám nositelů.

Skolióza je třídimenzionální deformita

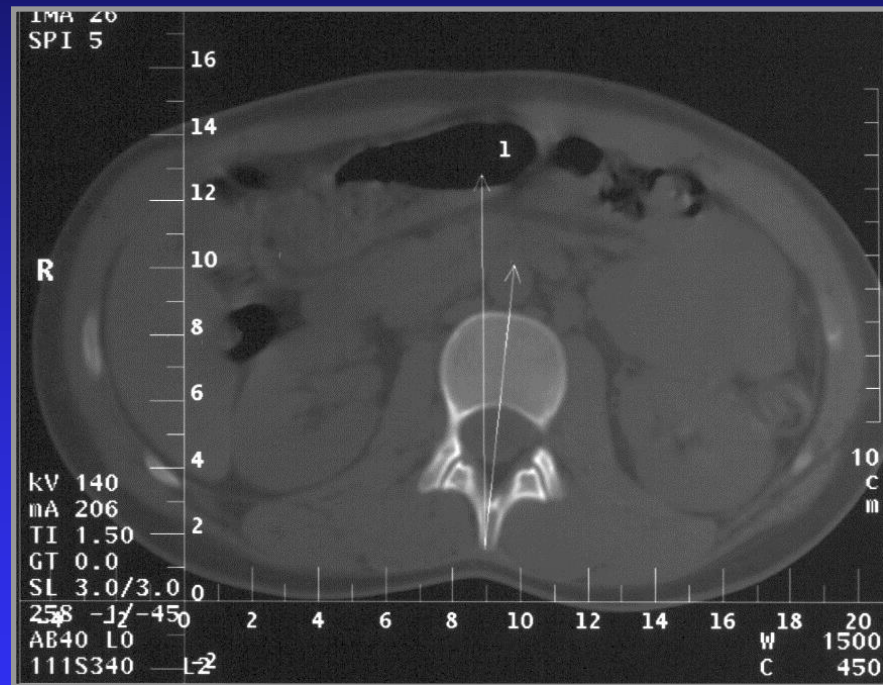
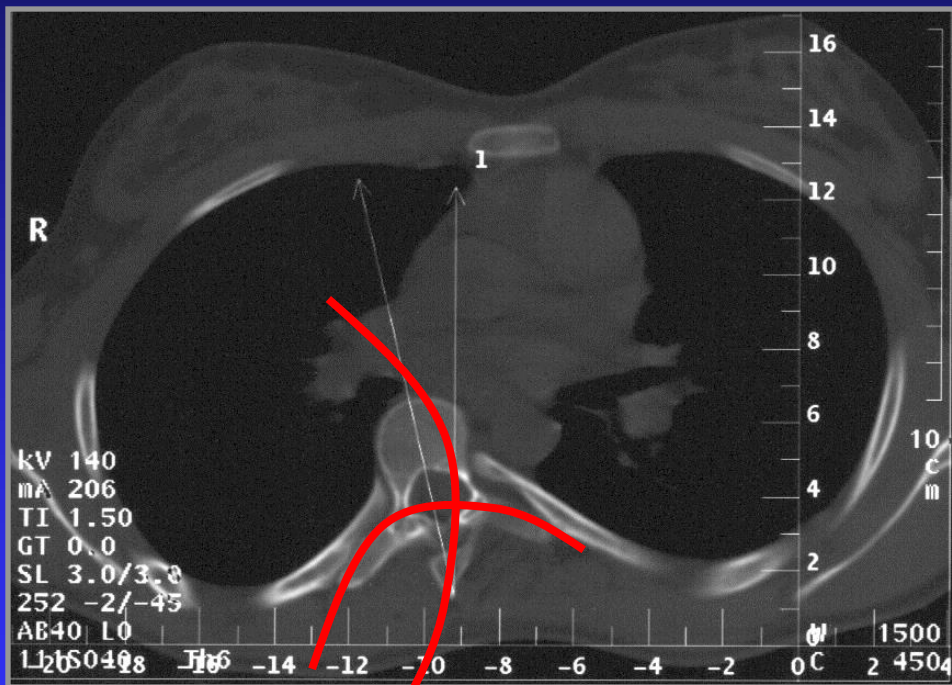
- ve frontální rovině - skolióza
- v sagitální rovině – hypo, hyperkyfóza
- v transverzální rovině – rotace, torze

Skolióza: 3-D deformita

Torze

Základ prvotního vyšetření

- anamnéza
- klinické vyšetření
- rtg zhodnocení
- léčba

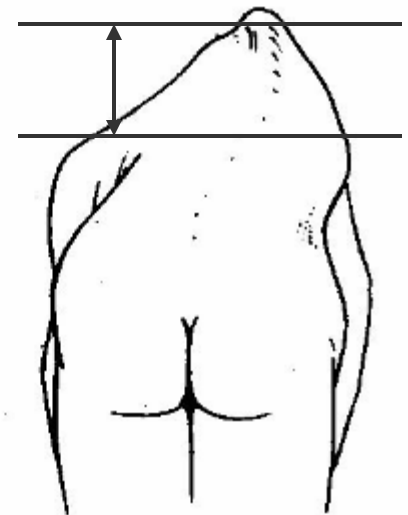
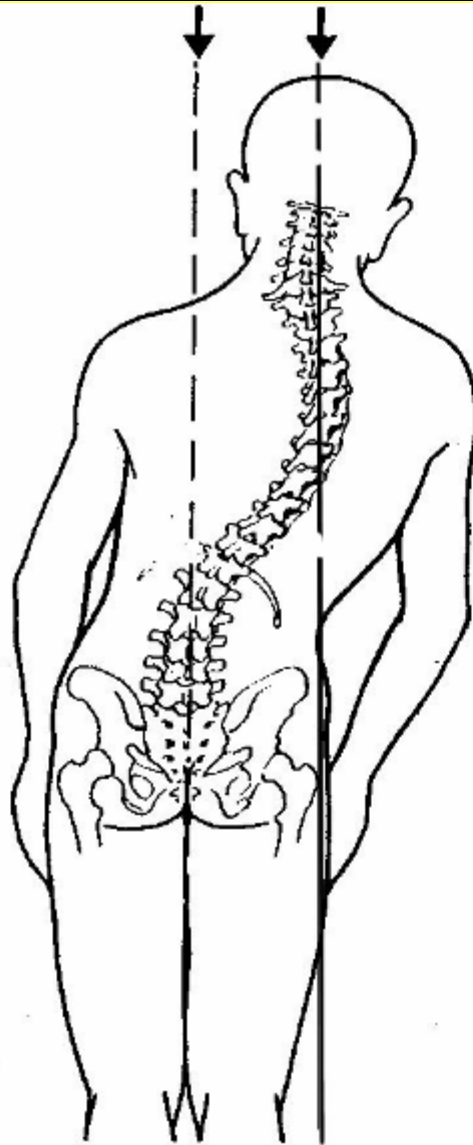
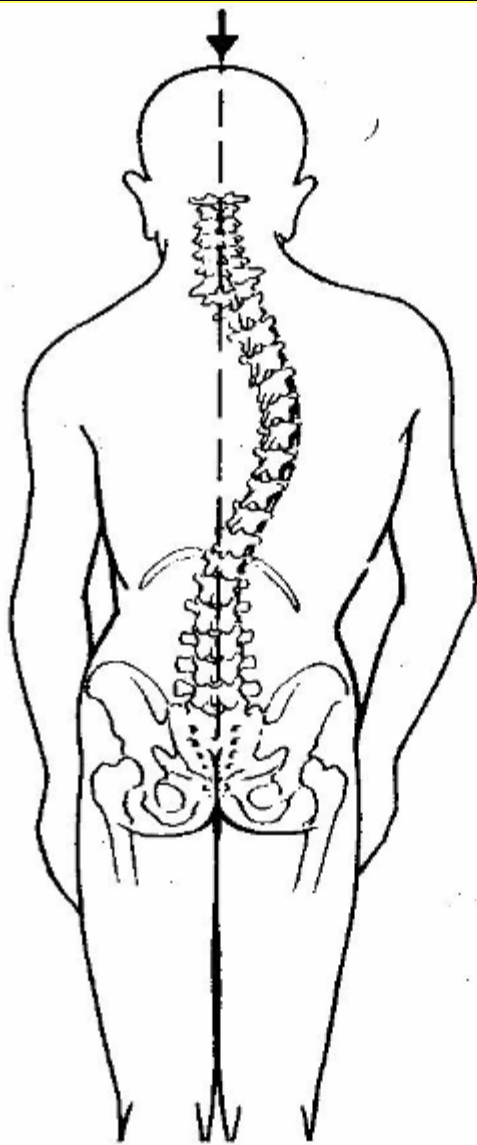

Anamnéza

- výskyt deformity v příbuzenstvu
- celkový zdravotní stav pacienta
- psychomotorický vývoj
- záchyt a dosavadní léčba deformity
-

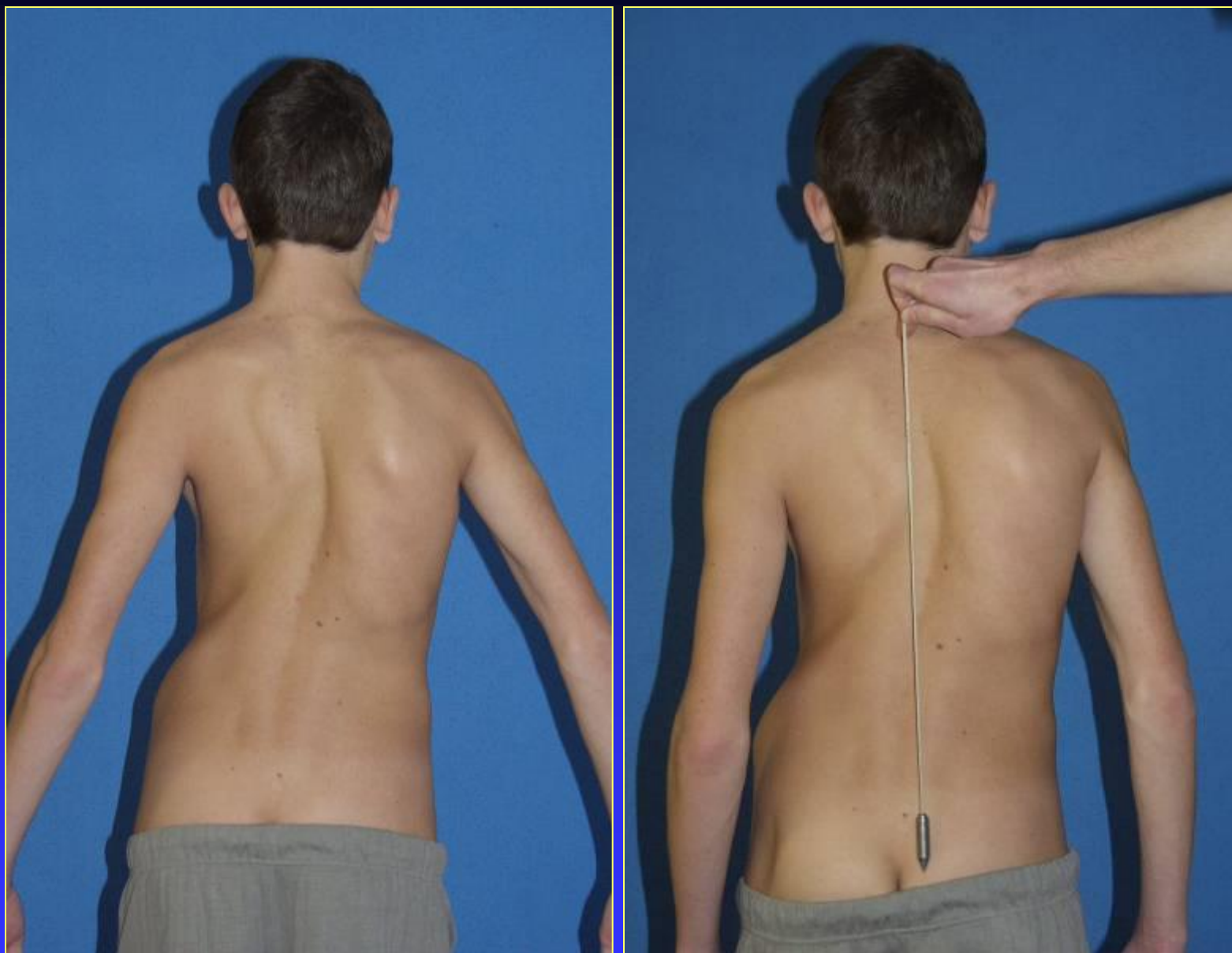
Klinické vyšetření

- kompenzace trupu – olovnice
- výška ramen
- asymetrie pasu
- postavení pánve
- flexibilita křivek v úklonu
- velikost prominence v předklonu
- ostatní-laxita, pohl. vývoj, kožní pigmentace, délka dkk

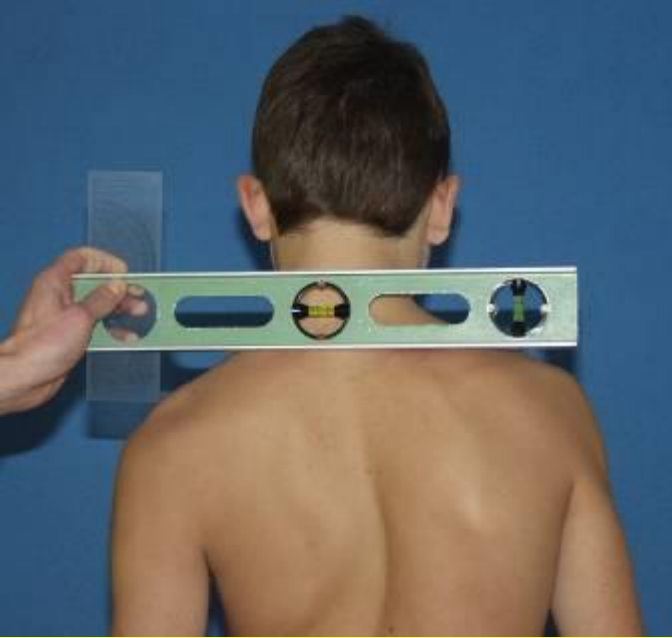
Dekompenzace skoliózy

Žební prominence (APVZ)

měření dekompenzace trupu

měření asymetrie ramen

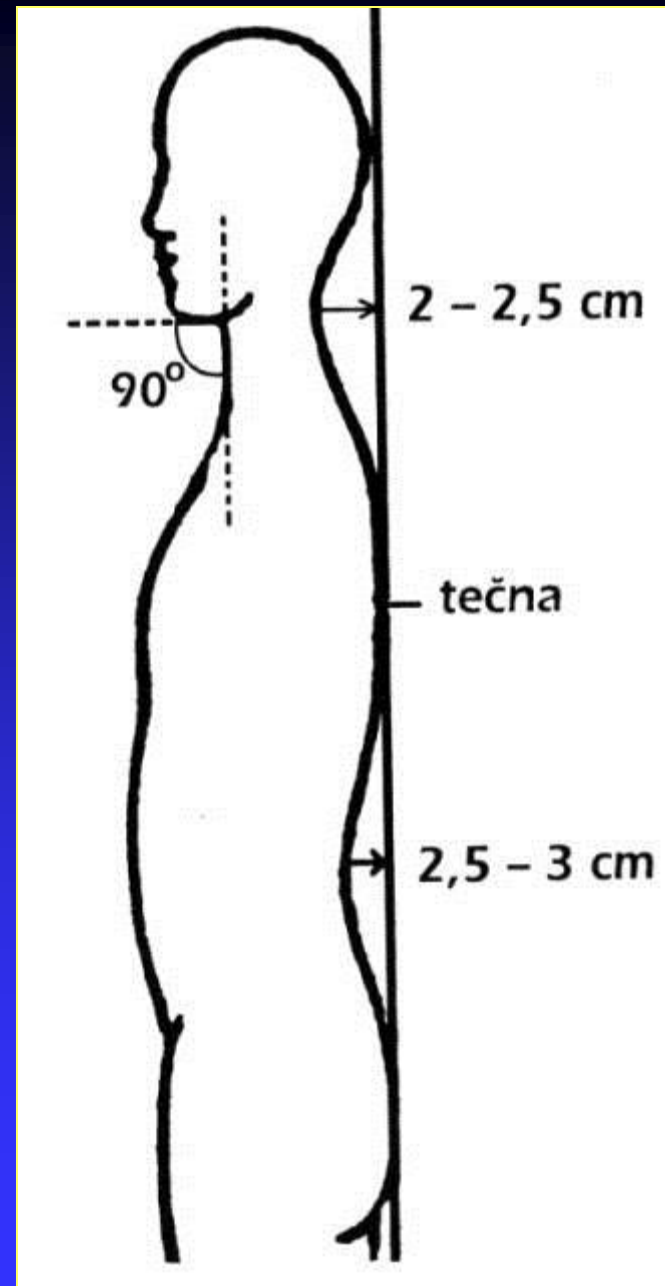

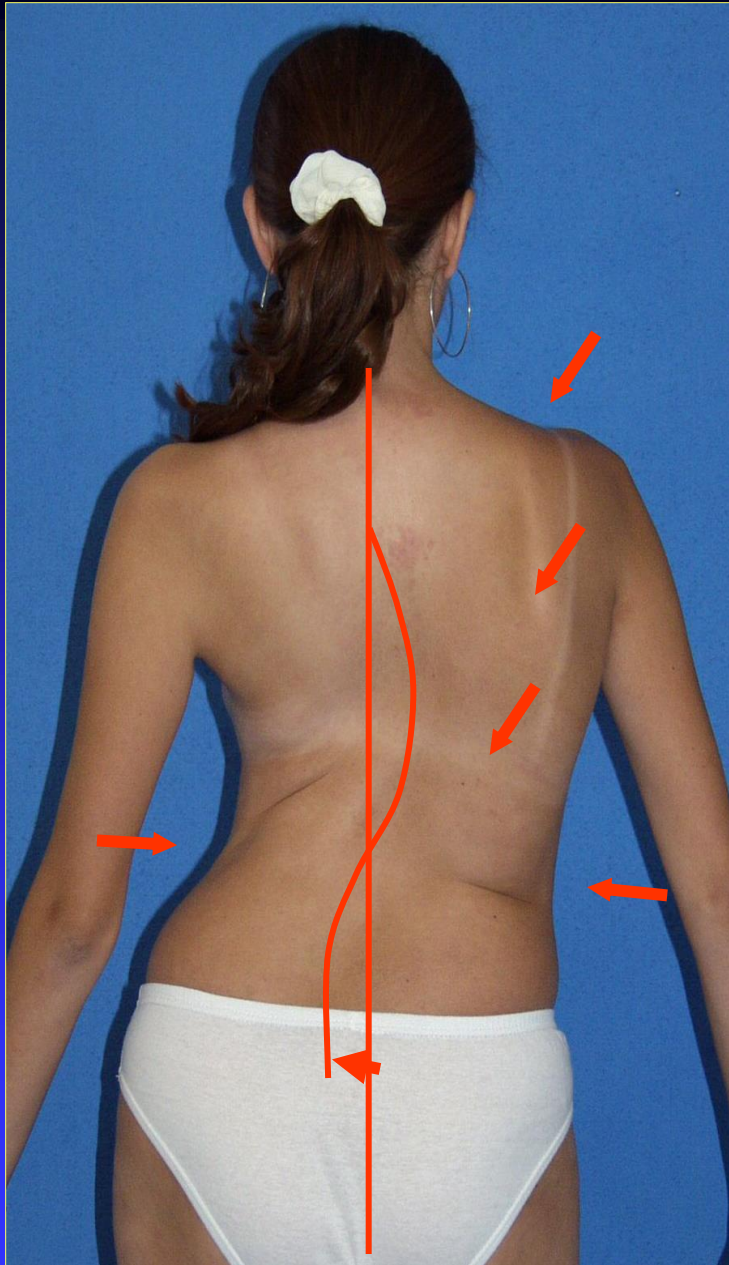
měření paravertebrálního valu/ gibu

měření paravertebrálního valu/ gibu

Sagitální balance

Výška ramen

Gibus

Asymetrie tajle

Dekompenzace trupu

Neurofibromatóza „café au lait“

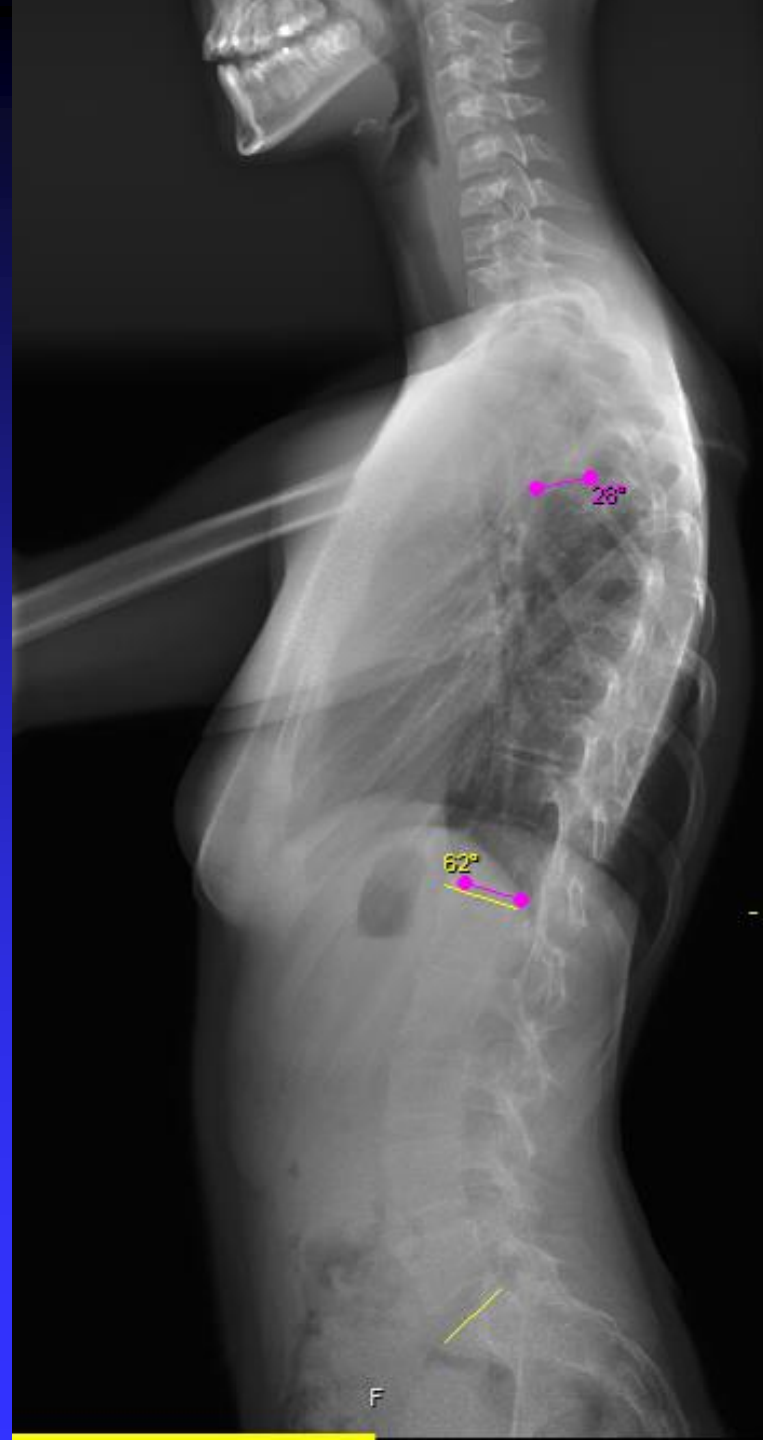
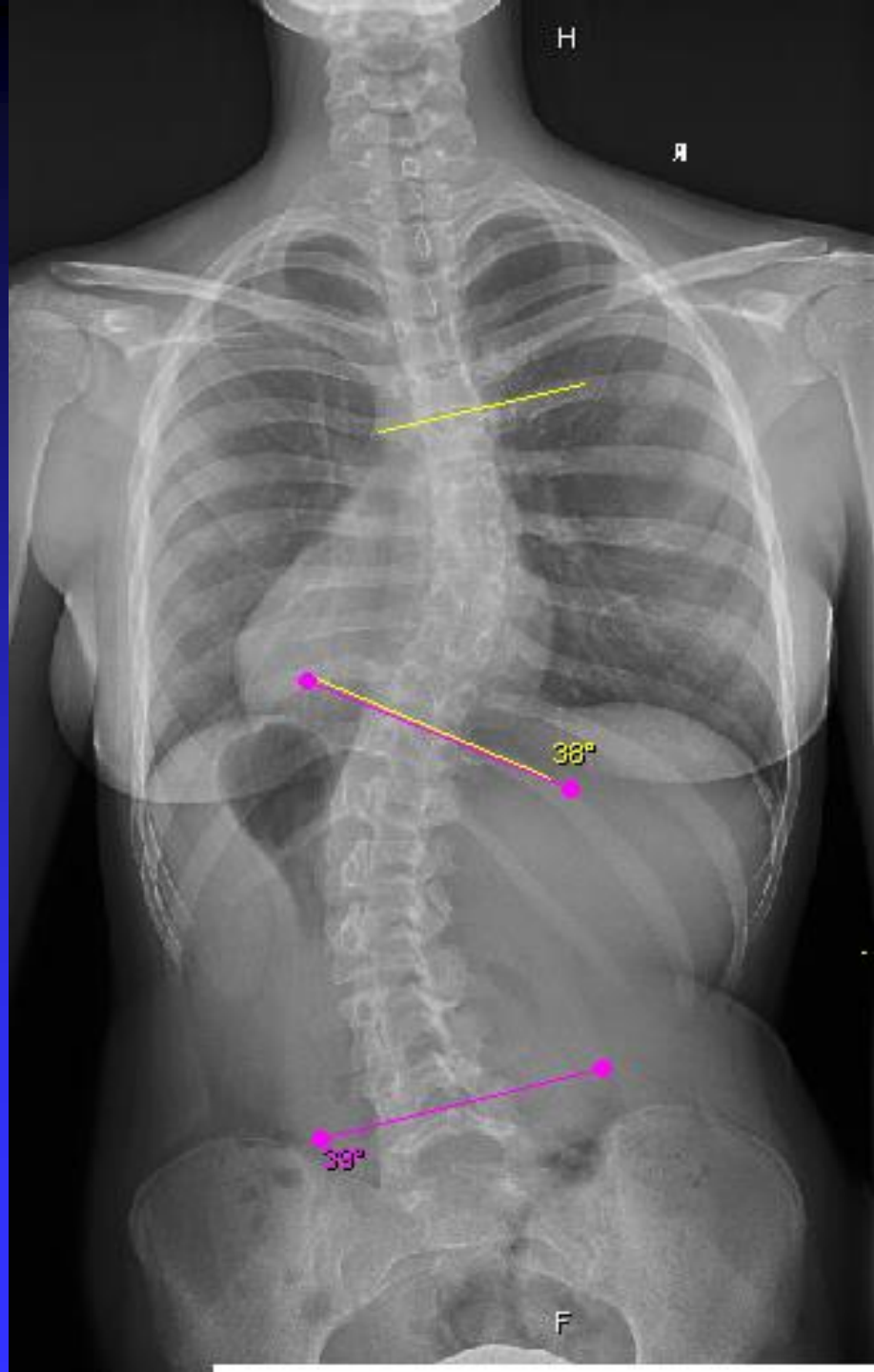
Radiologické vyšetření

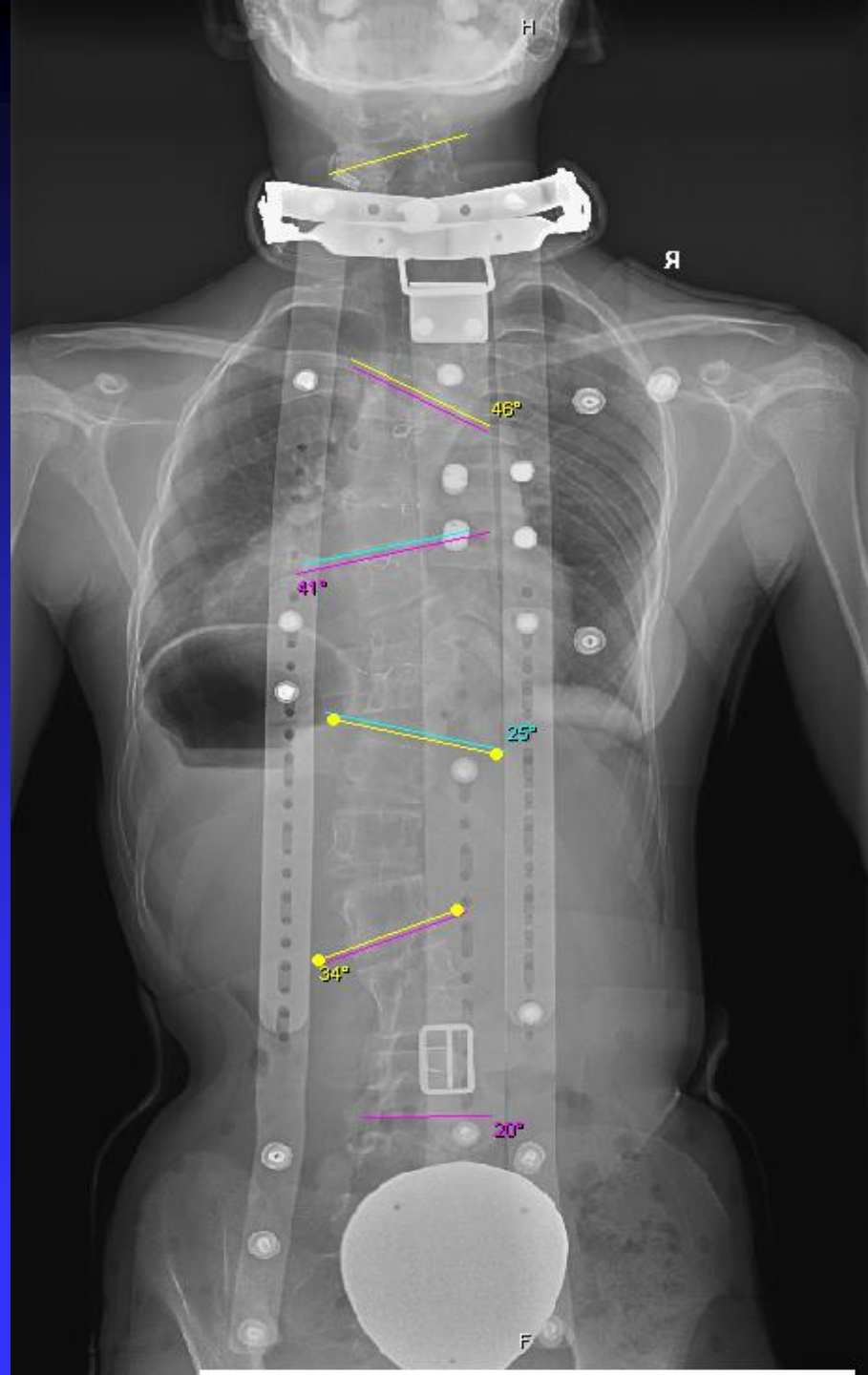
- Rtg snímek PA a bočný vstoje na formát 35x90 cm
- Rtg snímky v úklonech a tahu 200 N
- Speciální projekce: Ferguson a Stagnara
- Rtg zápěstí na kostní věk (Greulich-Pyle 1959)
- CT k ozřejmění rotace vrcholového obratle

Radiologické měření skolióz

- úhlu skoliózy a sagitálních křivek dle COBBA
- hodnocení rotací obratlů podle MOE
- hodnocení RISSERova znamení

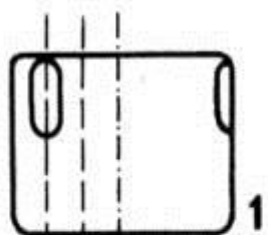
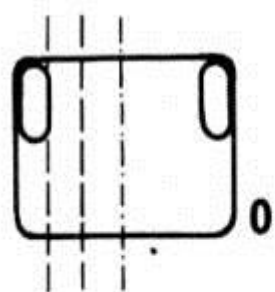

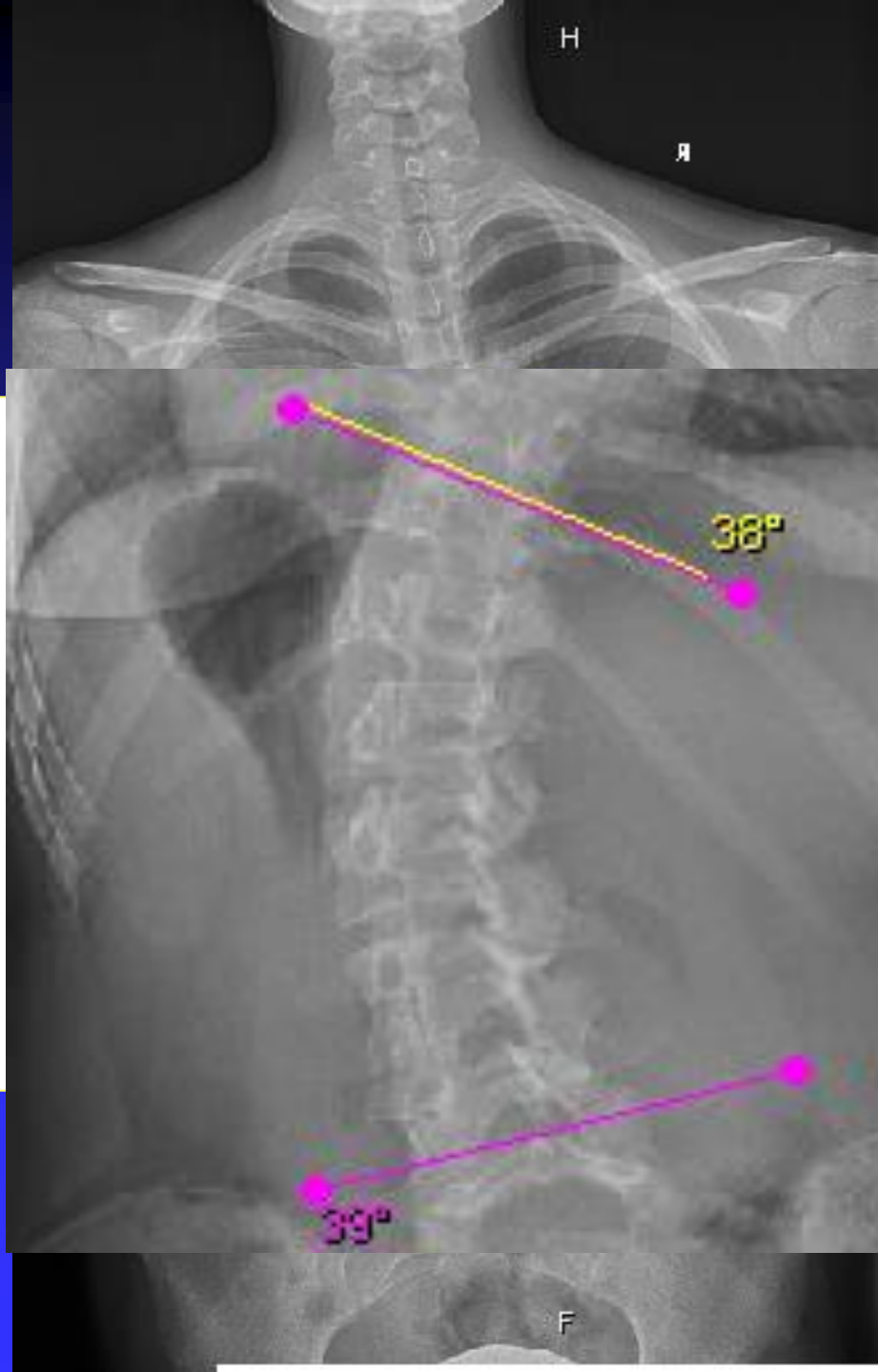
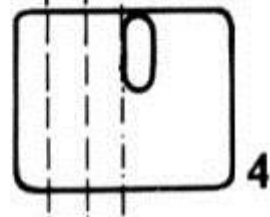
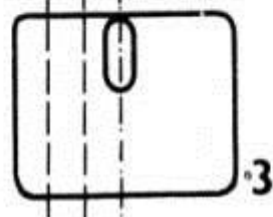
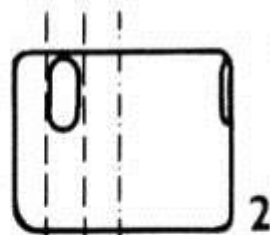

měření rotace dle MOEa

konvexita

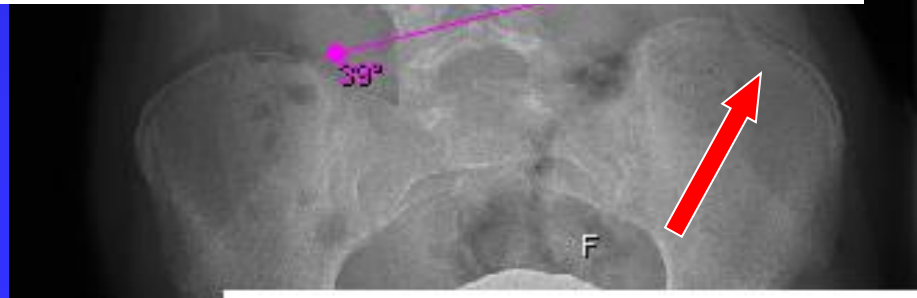
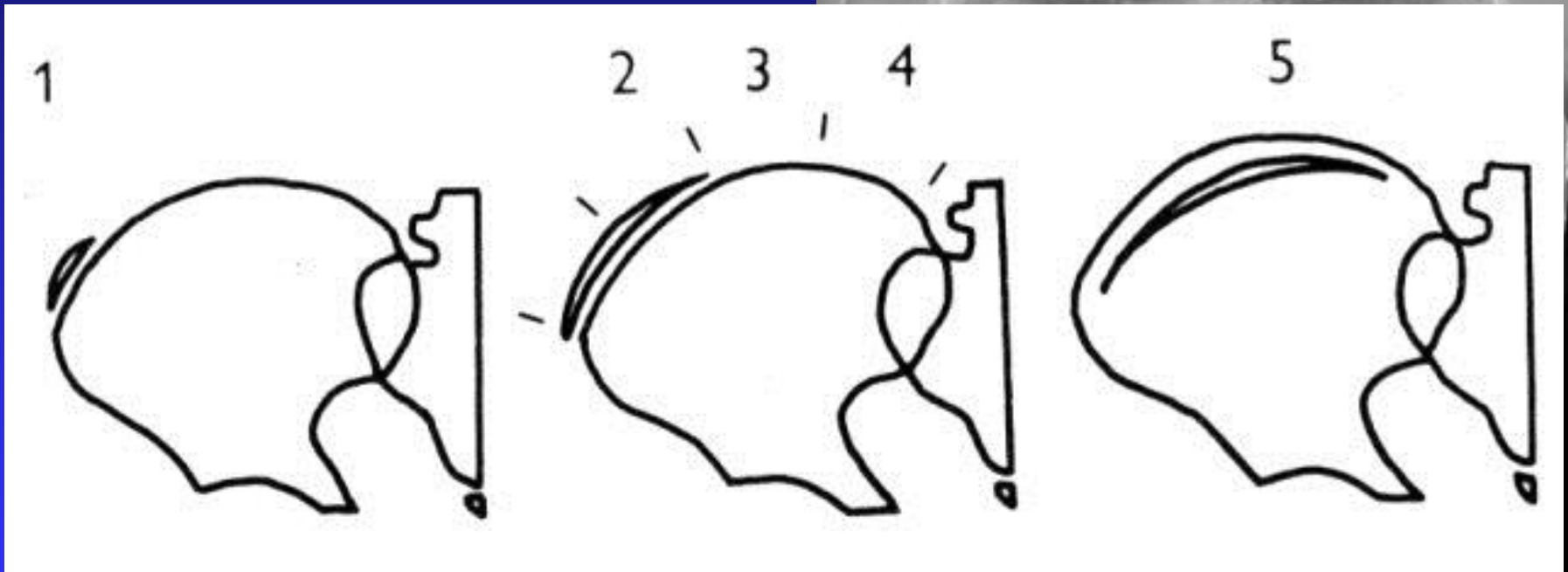

konkavita

RISSEROVO ZNAMENÍ

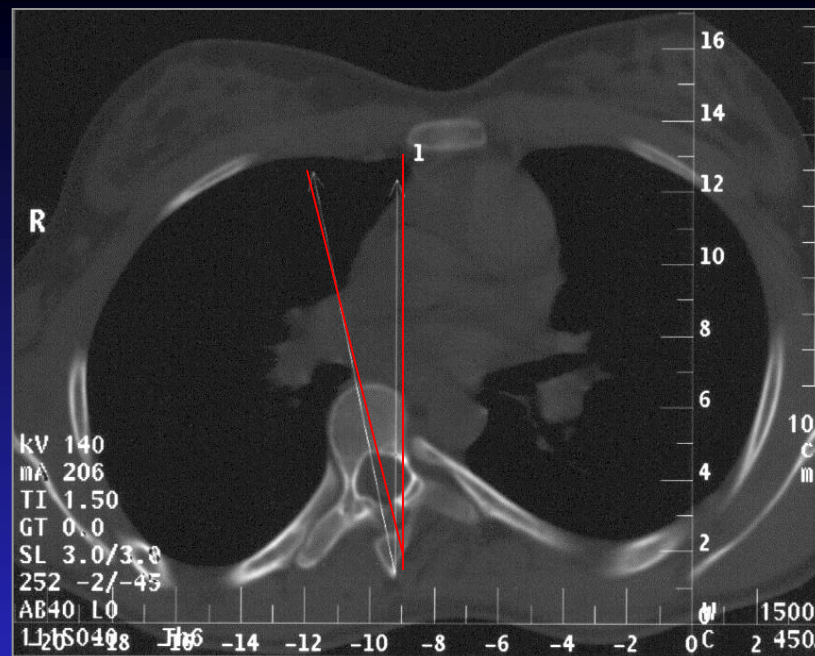
- STADIUM 1 = 2 ROKY DO UKONČENÍ RŮSTU
- STADIUM 3 = VRCHOL RŮSTOVÉHO SPURTU

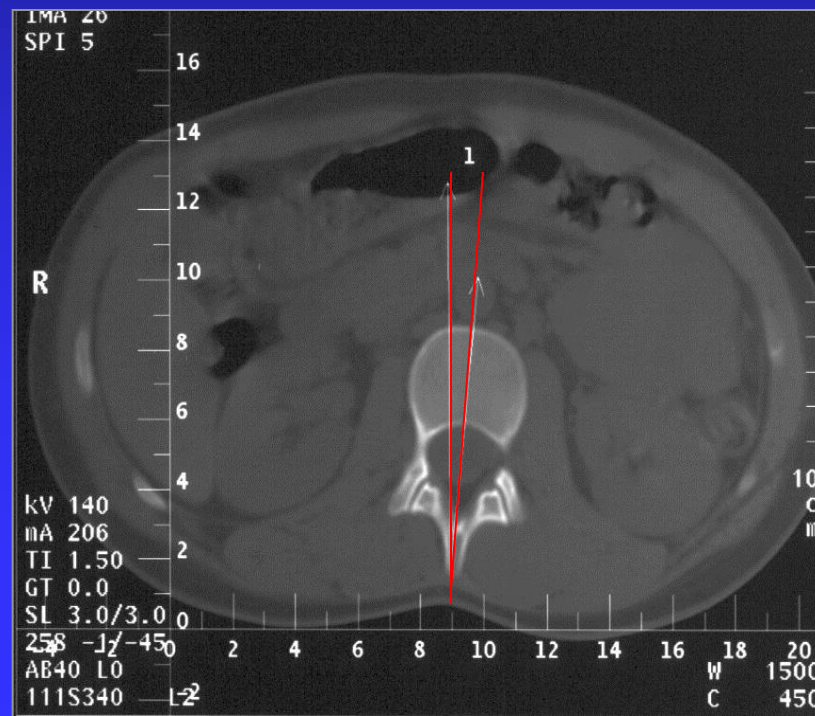
Měření rotace obratlů

Th apikální obratel

dvojité T-L křivky

L apikální obratel

Základní pojmy popisné

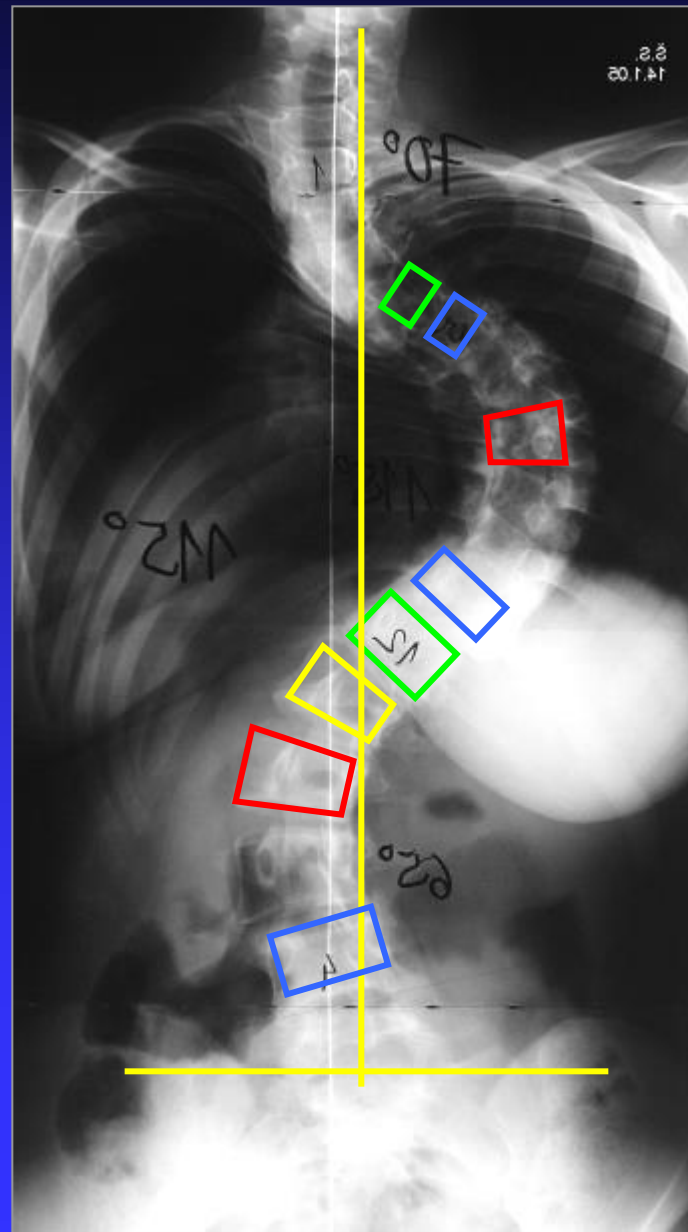
Vrcholový obratel

Koncový obratel

**Neutrální obratel
(přechodový)**

CSVL

Stabilní obratel

Charakteristika křivek

- Z hlediska trvalé změny morfologie, resp. schopnosti re-kompenzace na funkčních snímcích (úklonech resp. v tahu)

Strukturální

Nestrukturální

Názvy křivek

z hlediska tíže
(velikosti Cobbova úhlu)

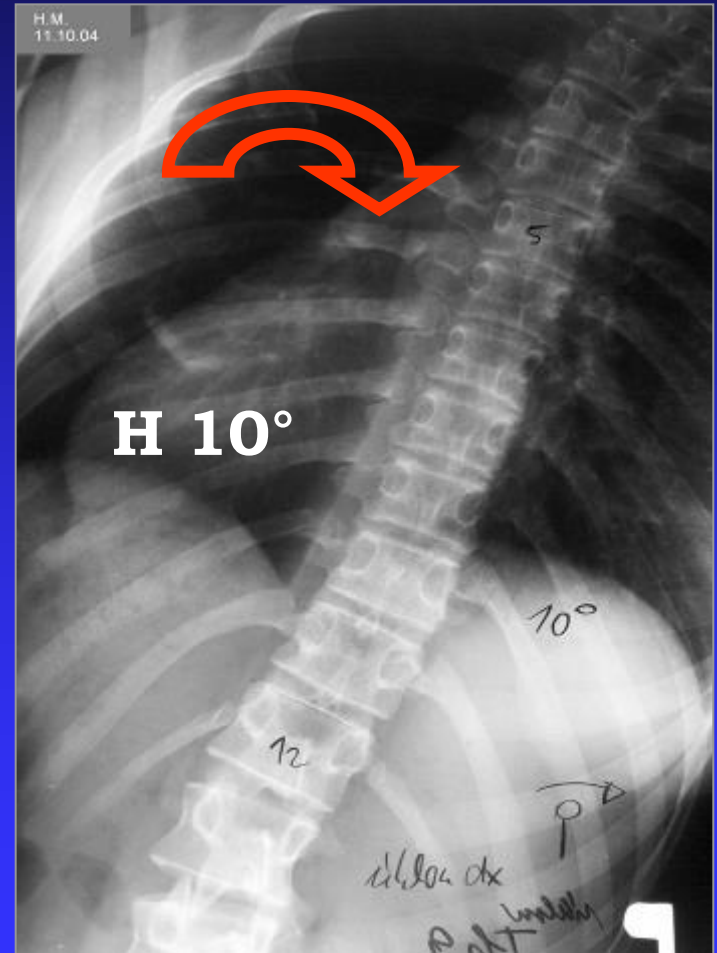
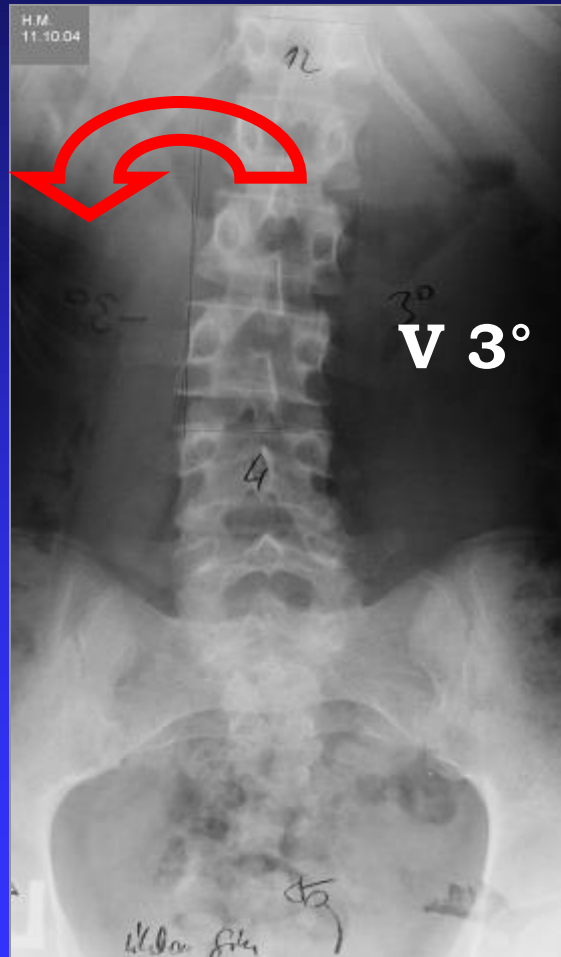
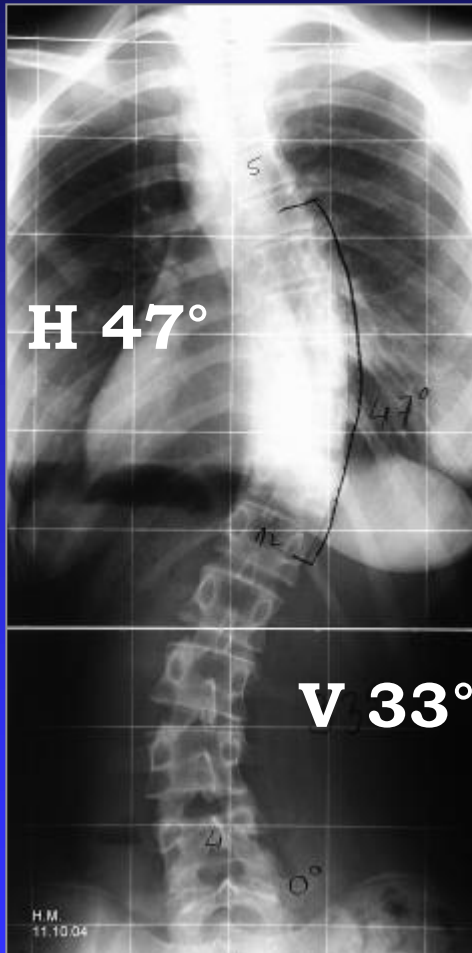
Hlavní (má větší rotaci)

Vedlejší (kompenzační)

Strukturalita křivek

- **Hlavní – strukturální**
- **Vedlejší – strukturální, nestrukturální**
- Posouzení strukturality vedlejší křivky je rozhodující pro určení rozsahu fúze při operačním léčení IS

Nestrukturální křivka

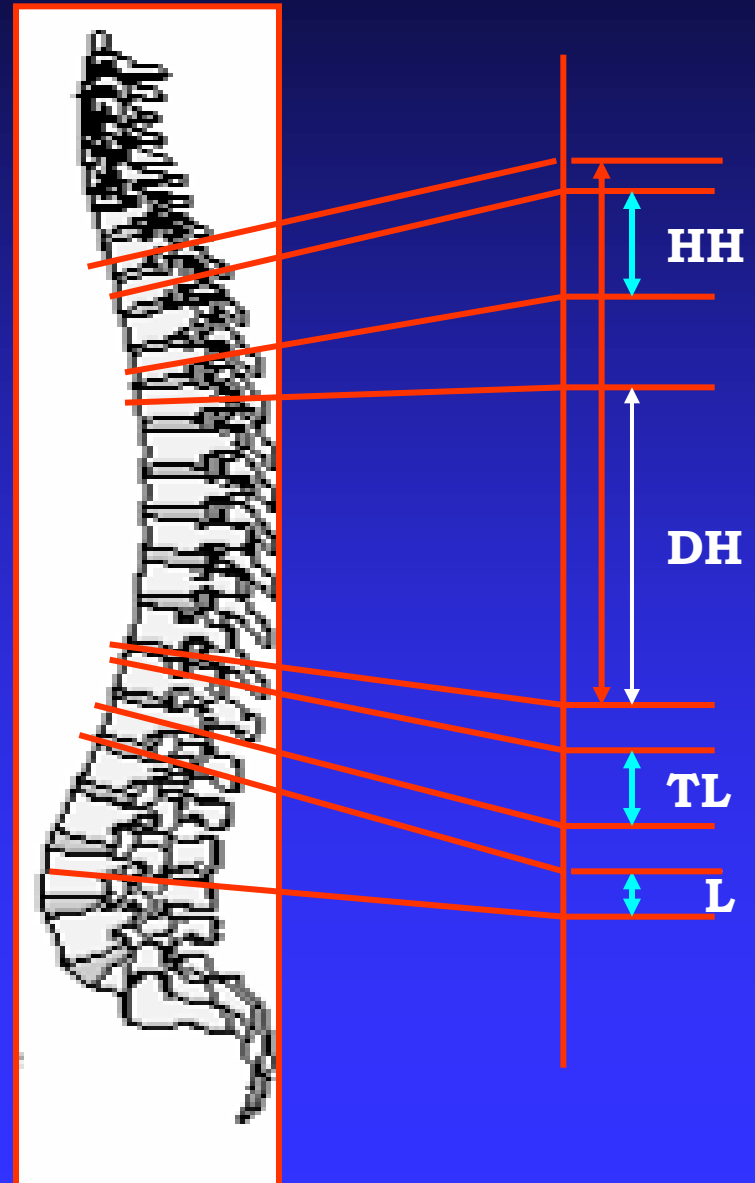

KLASIFIKACE

- Orientace – pravo- nebo levostranná
- Lokalizace – C,CT,T,TL,L,LS
- Tíže křivky – ve stupních podle Cobba
- Etiologie

**Definice z hlediska lokalizace:
ve kterém úseku se nachází apex (vrcholový obratel)**

- **Hrudní:** T2- disk T11/12
Horní hrudní T3 – T5
Dolní hrudní T6 – disk T11/12
- **Thorakolumbální:** T12-L1
- **Lumbální:** disk L1/2-L4

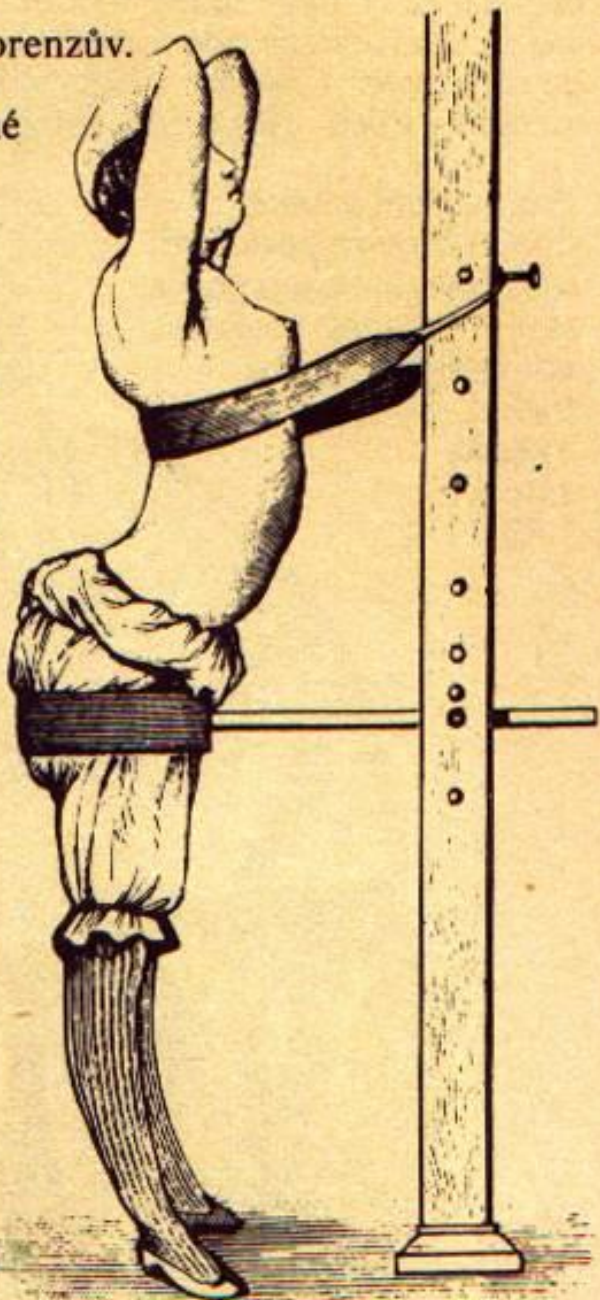

Skoliózy – rozdělení dle etiopatogeneze

- Kongenitální
- Idiopatická.....4/5 80%
  - ◆ infantilní
  - ◆ juvenilní
  - ◆ adolescentní
- Neuromuskulární
  - ◆ neuropatické
  - ◆ myopatické
- Při neurofibromatóze
- Sekundární
  - ◆ Posturální
  - ◆ Tumory
  - ◆ Jiné syndromy (Marfan, Ehlers-Danlos.....)
- Hysterická
- Degenerativní

Apparát Lorenzův.

Uprostřed
vyčalouněné
železo,
nahore
volný
kožený
řemen,
přes který
se pacient
prohýbá.
Ruce
za hlavou
zvyšují
účinek
cvičení,
kterými se
rovná
pateř.

IDIOPATICKÁ SKOLIÓZA

- **ETIOLOGIE NEZNÁMÁ, MULTIFAKTORIÁLNÍ**
- **GENETICKÁ PREDISPOZICE**
- **VÝSKYT DÍVKY 1,5 x VYŠŠÍ**
- **PROGRESE DÍVKY 8 x ČASTĚJŠÍ**
- **ZAČÁTEK MENARCHE - UKONČENÍ RŮSTU DO 2-3 R**

Etiologie idiopatické skoliozy

■ Genetická

- ◆ 80% konkordance u monozygotických dvojčat
- ◆ 11% prevalence v první příbuzenské linii

■ Tkáňový deficit

- ◆ Kostní metabolismus, osteopenie
- ◆ Ca svalový metabolismus, Se, Zn
- ◆ Ligamenta/disky

■ Abnormality růstu obratlů

- ◆ Progrese závislá na růstu
- ◆ Přední sloupec roste rychleji – hypokyfóza, rotace a prominence
- ◆ Nadprodukce růstového hormonu

■ CNS

- ◆ Různé neuromuskulární podmínky
- ◆ Sdružená se syringomyelií
- ◆ Deficience melatoninu (pokusy na kuřatech)

Idiopatická skolióza

- **Infantilní**

- ◆ < 3 let, novorozenecká, většinou spontánně regreduje, někdy ale velmi závažně progreduje

- **Juvenilní**

- ◆ Věk 3 – nástup puberty (10 let)

- **Adolescentní**

- ◆ Věk – od nástupu puberty (10 -12 let)

Přirozený vývoj v dospělosti

Progrese křivky

- ◆ Zřídka, je-li $<30^\circ$
- ◆ Často, je-li $>50^\circ$ hrudní, $>30^\circ$ bederní.

Rychlost progrese cca $1^\circ/\text{rok}$

Omezení dechových funkcí u hrudní $> 90^\circ$

Bolesti v zádech mírně častější

Dělení dle velikosti křivky ve st. + terapie

do 10 st. - není skolióza

11-20 st - LTV, sledování

20-40 st. - LTV, ortéza

více jak 40 st - zvažujeme op. řešení

Konzervativní terapie deformit páteře

LTV

ortézy

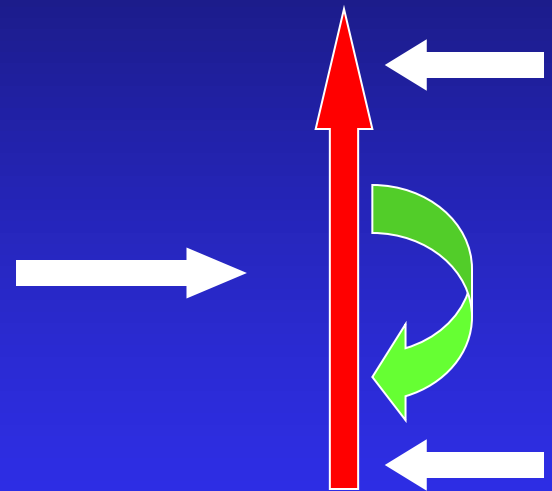

Vlastnosti ortézy:

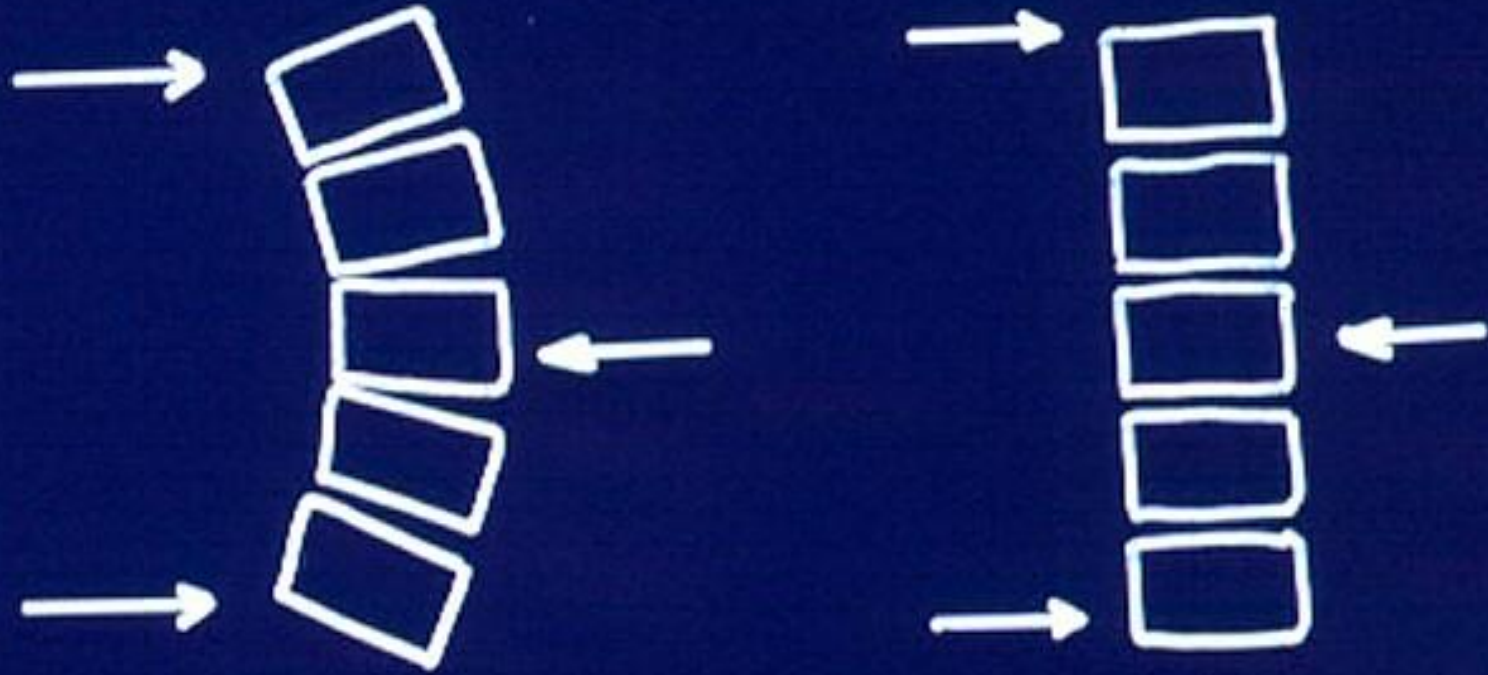
- maximálně účinná
- aktivní a pasivní korekce křivky
- lehká
- snadno nasaditelná
- nesmí bránit při plném rozvinutí hrudníku
- nesmí omezit aktivitu jedince

Působící síly:

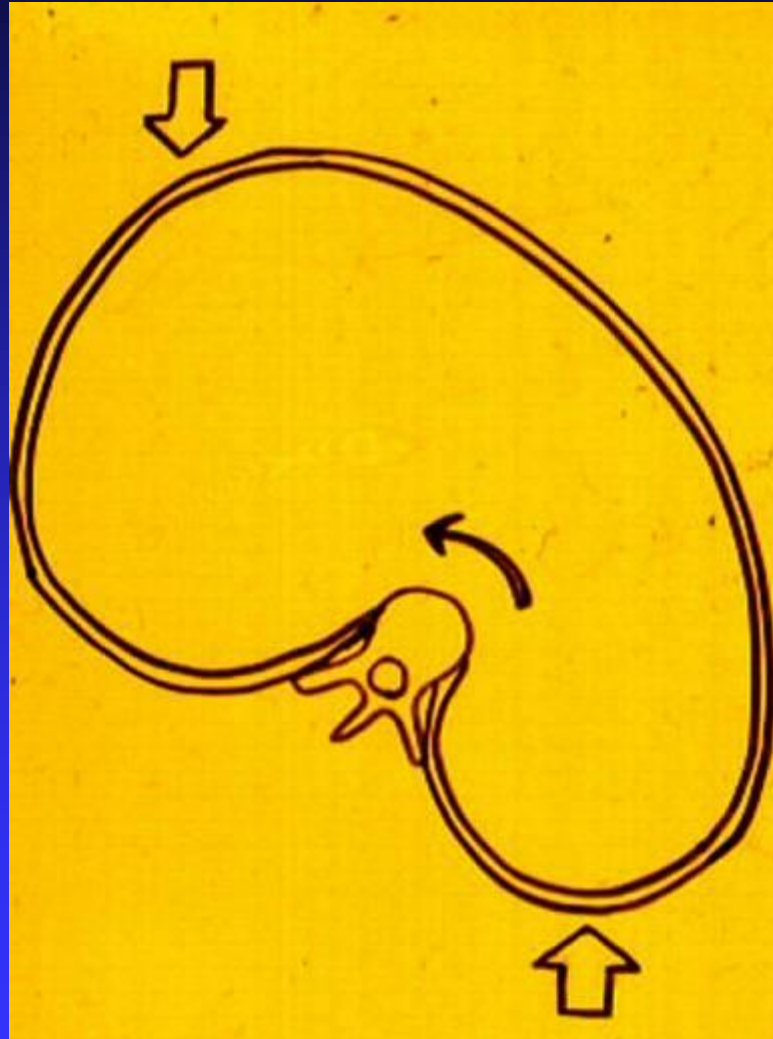
- distrakce
- derotace
- trojbodový systém

Třibodový princip

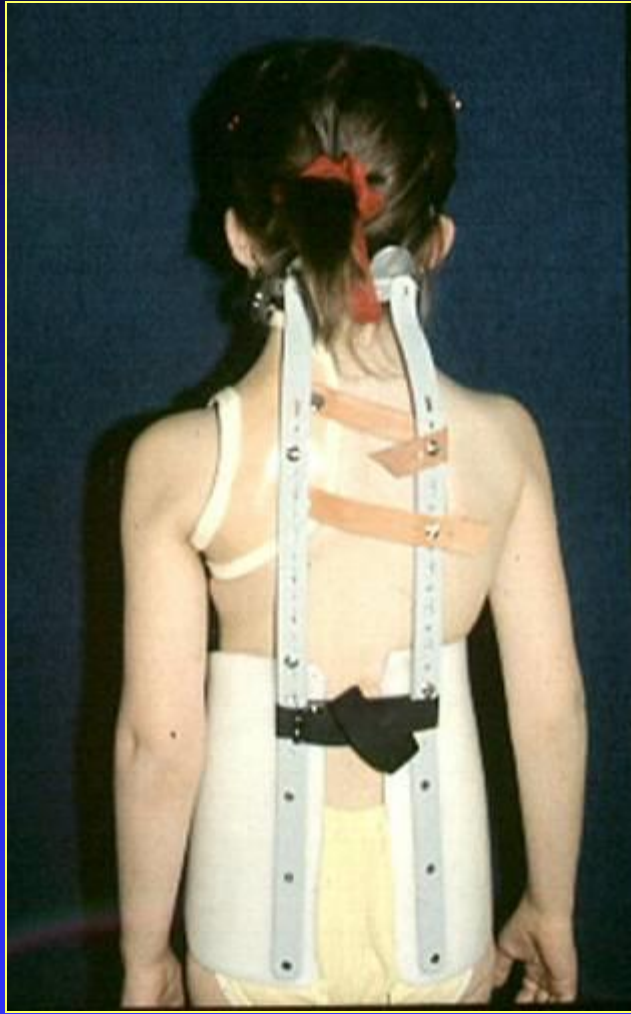

Derotace

LTV v ortéze

- držení těla
- protažení

držení těla vadné

správné

Rehabilitaci doplnit:

V ortéze

- LTV na míči
- posilovna
- co největší aktivizace pacienta
(TV, sporty...)

posilování

- Bez ortézy

- plavání

- hippoterapie

- cvičení dle Vojty (velmi omezený význam)

- cvičení dle Schrottové

- dýchání - *hluboké dýchání*
  - *přefukovací láhve*
  - *derotační dýchání*

Operační terapie

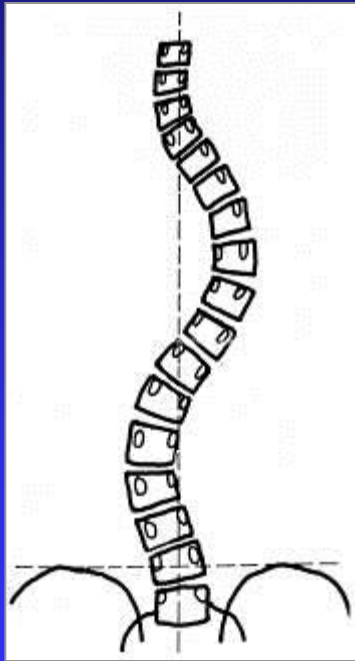
▪ **LÉČENÍ VE SPECIALIZOVANÝCH CENTRECH**

- kontinuita péče
- zkušenosti v predikci chování křivky

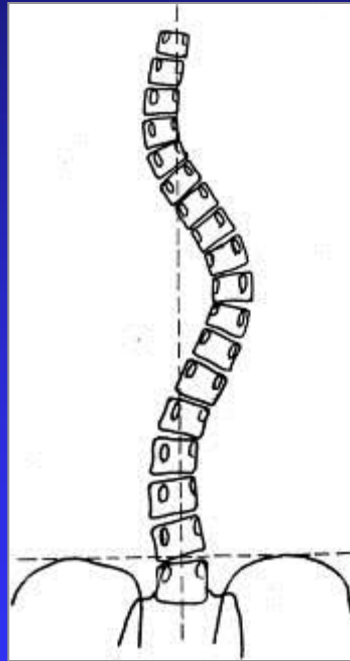
Kingova klasifikace

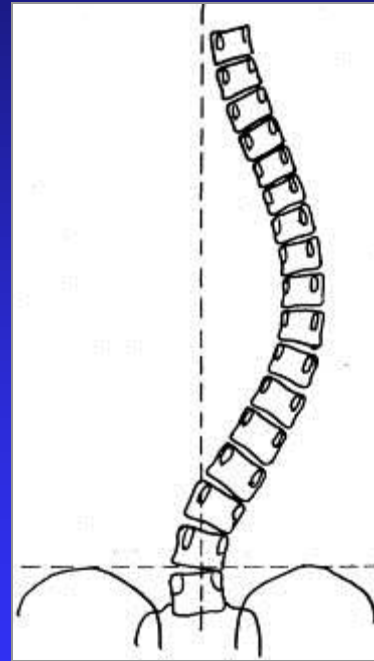
I

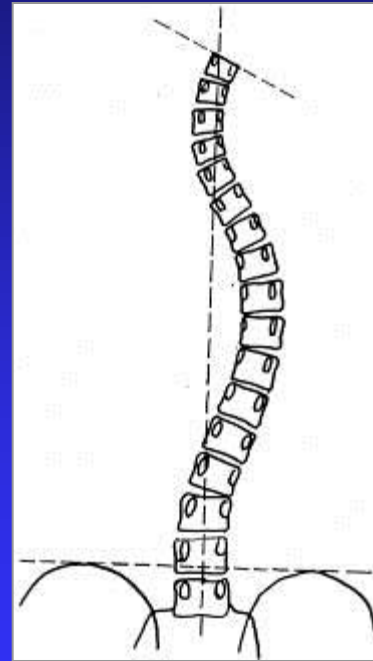
II

III

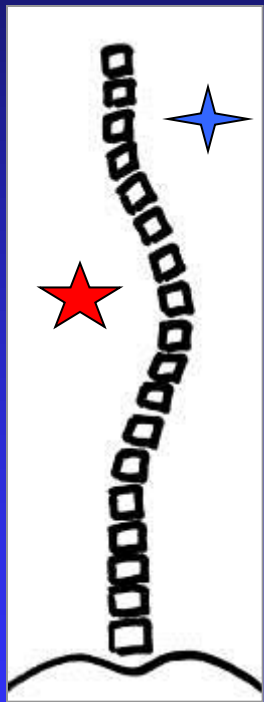

IV

V

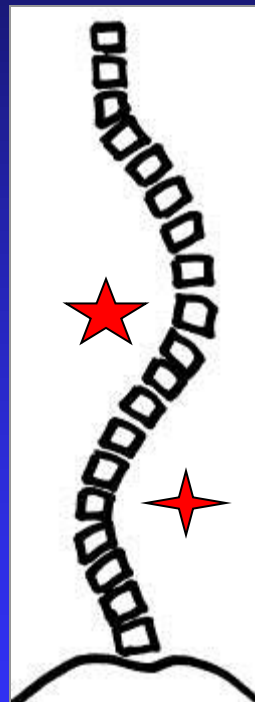
Lenkeho klasifikace základní typy

1

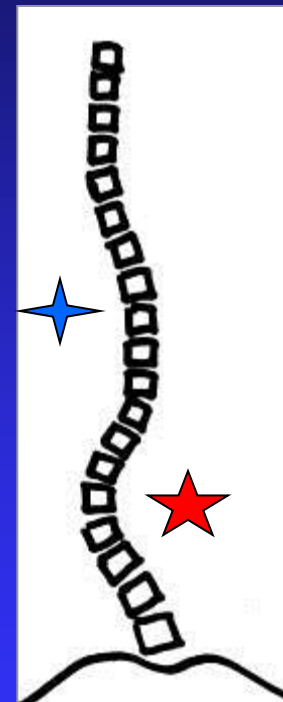
2

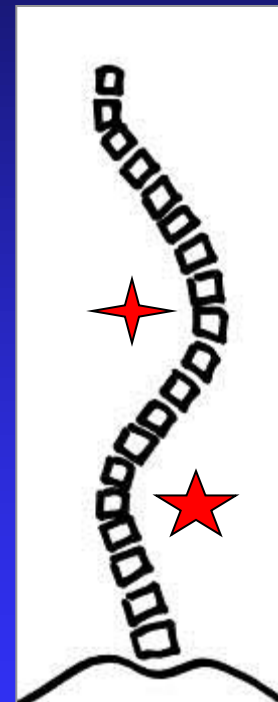
3

4

5

6

H

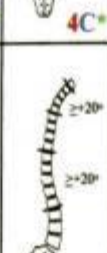

V strukt.

V nestrukt.

Lenkeho klasifikace

<u>Lumbar Spine Modifier</u>	<u>Curve Type (1 - 6)</u>					
	Type 1 (Main Thoracic)	Type 2 (Double Thoracic)	Type 3 (Double Major)	Type 4 (Triple Major)	Type 5 (TL/L)	Type 6 (TL/L - MT)
A (No to Minimal Curve)	 1A*	 2A*	 3A*	 4A*		
B (Moderate Curve)	 1B*	 2B*	 3B*	 4B*		
C (Large Curve)	 1C*	 2C*	 3C*	 4C*	 5C*	 6C*
Possible Sagittal structural criteria (To determine specific curve type)	 Normal	 PT Kyphosis	 TL Kyphosis	 PT + TL Kyphosis		

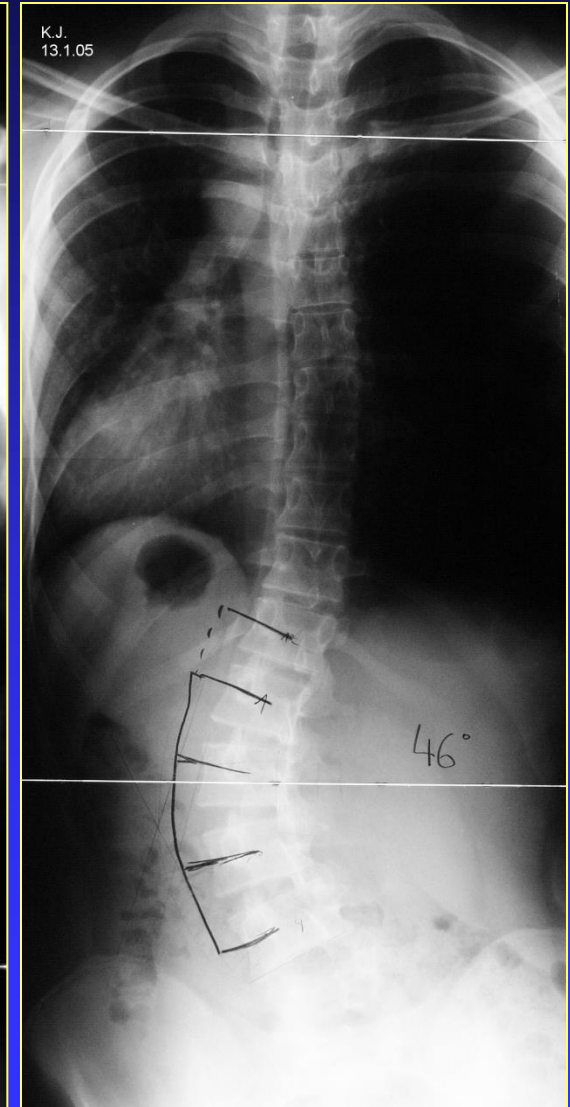
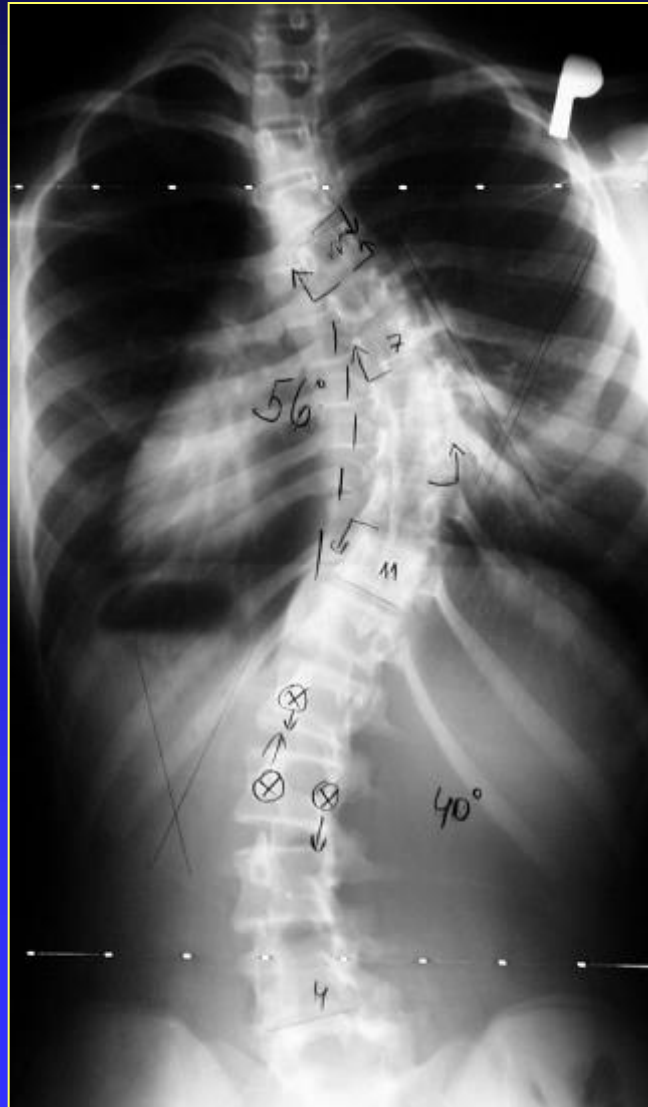
- : <10°
 * T5-12 sagittal alignment modifier: -, N, or + N : 10-40°
 + : >40°

Adolescentní skolióza

Definitivní ošetření

- Segmentální deliberace (zadní, přední)
- Korekce deformity
- Instrumentace křivky/křivek
- Stabilizace
- Fúze

Zakreslení fixačních elementů a určení rozsahu instrumentace

Předoperační plánování

- Zadní přístup
- Přední přístup
- Kombinovaný přístup
  - ◆ Jednofázový
  - ◆ dvoufázový

Zadní přístup

- Stabilizace jedné, dvou a tří křivek
- Hyperkyfóza
- Neuromuskulární křivky

Přední přístup

- Umožňuje stabilizaci pouze jedné hlavní křivky

Rozsah instrumentace

- **Zadní přístup**
  - ◆ **Neutrální – neutrální resp. stabilní**
(N-N, N-S)

- **Přední přístup – šetří 1-3 segmenty**
  - ◆ **Koncový - koncový**
(K-K)

Indikace zadního přístupu

dle Lenkeho klasifikace

➤ Zadní přístup

- rigidní křivky
- dvojité křivky
- dlouhé křivky
- těžké křivky
- křivky s hyperkyfózou

➤ Přední přístup

- jednoduché křivky hrudní
- torakolumbální křivky
- flexibilní
- s hypokyfózou hrudní

ZADNÍ PŘÍSTUP

HRI

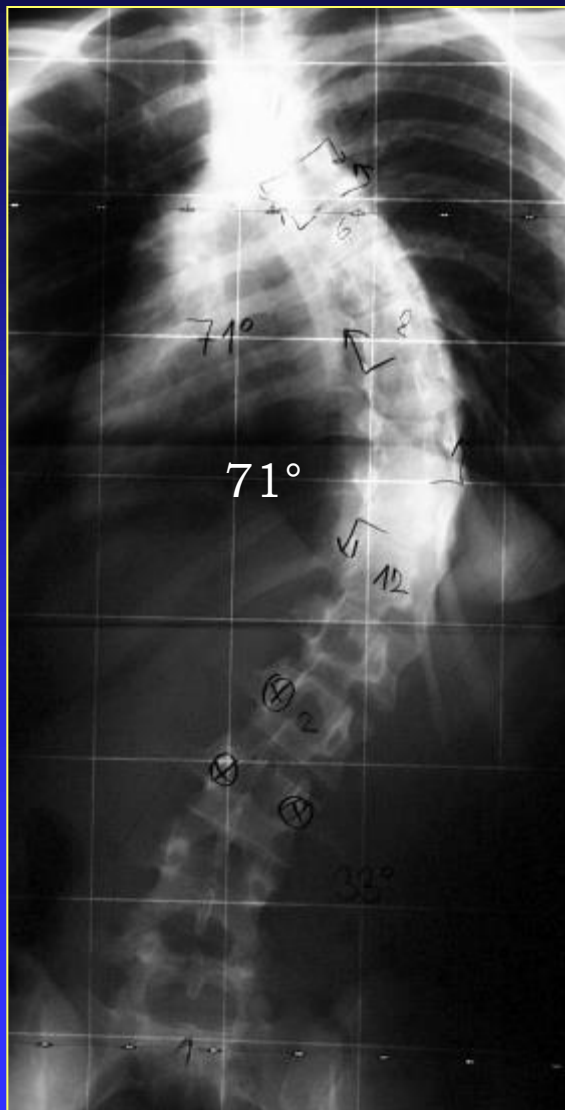
- distrakční metoda korekce
- dokonalá zadní fúze
- doléčení sádrovým korzetem

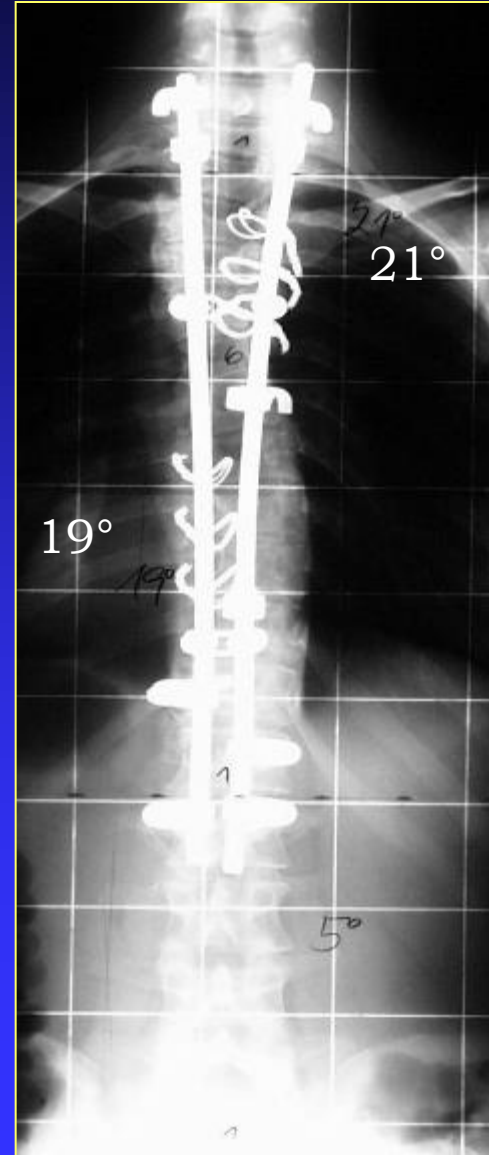
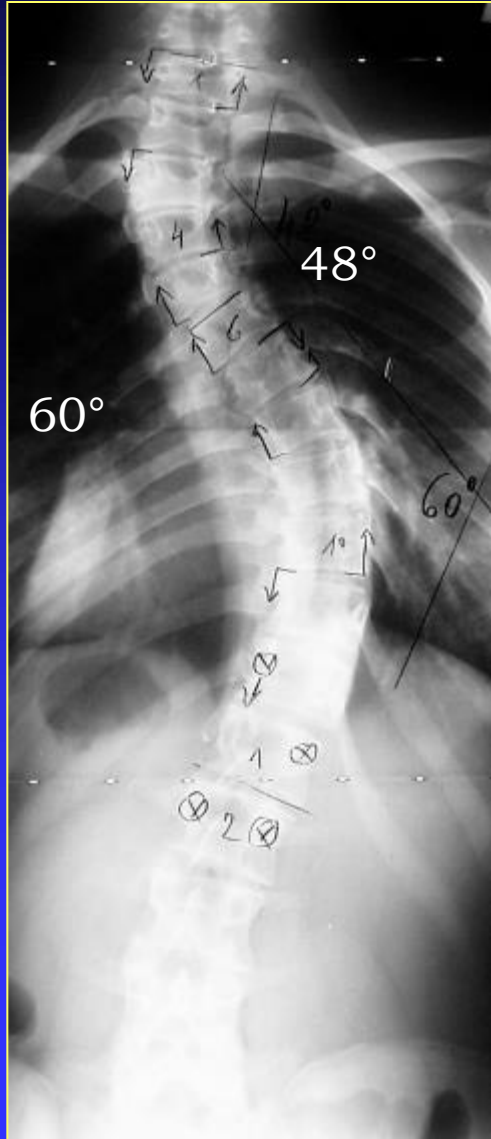
Segmentální instrumentace

**současně – transpedikulární
instrumentace, doléčení bez
zevní fixace – bez ortéz**

Lenke 1 – dolní hrudní

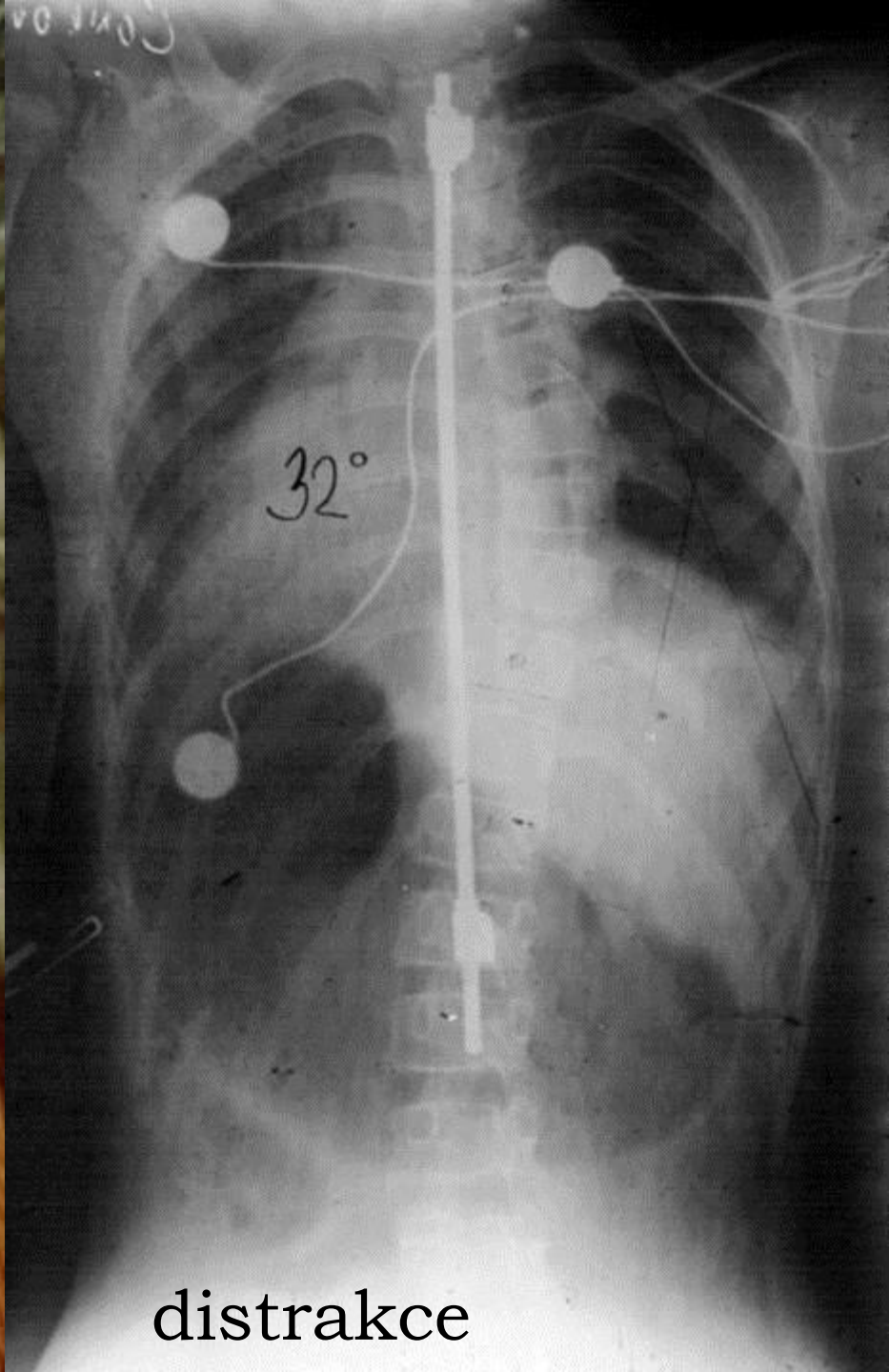
Lenke 2 – dvojitá hrudní

Juvenilní skolióza

- **Metoda distrakce** - 1 tyč
- Zadní přístup - opakované redistrakce do ukončení růstu
- **System rostoucích tyčí** – growing rods, 2 tyče, 3 vrcholové obratle zafixovány, 2 horní a 2 dolní obratle křivky fixovány s pohybem tyče ve šroubu

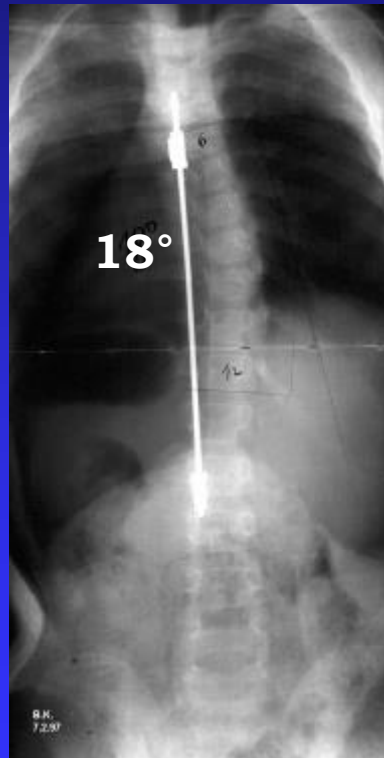

distrakce

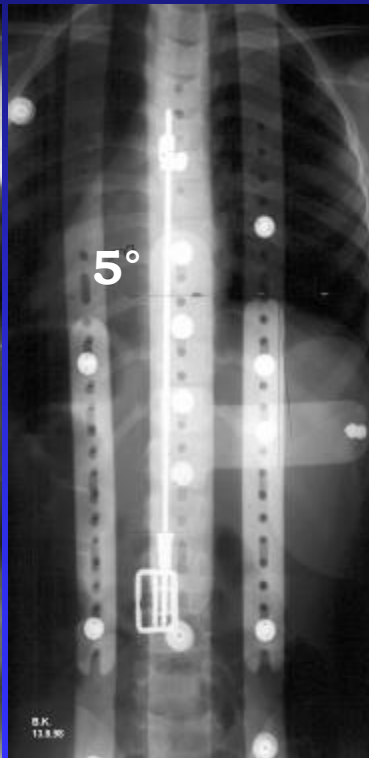
opakované redistrakce

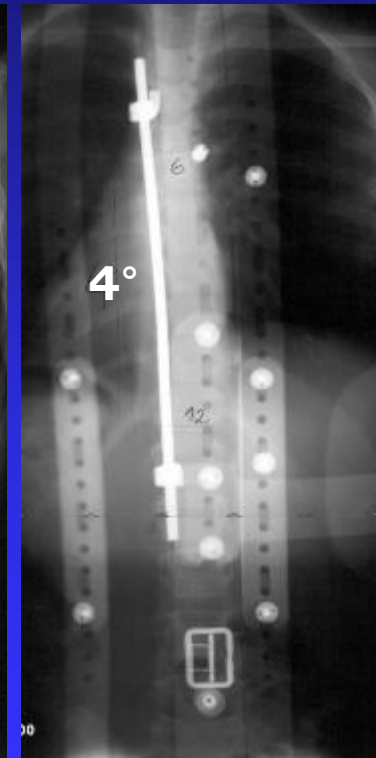
1996

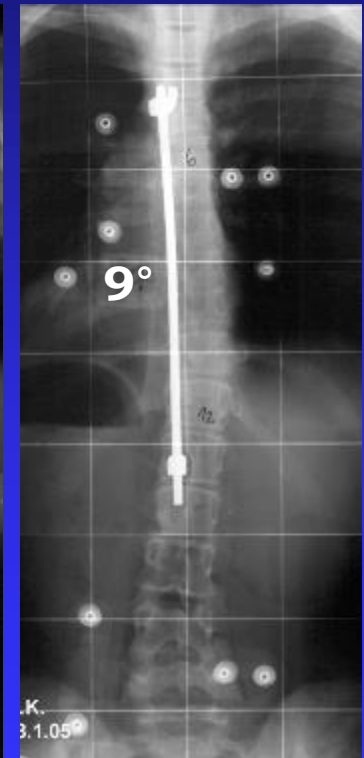
1997

1998

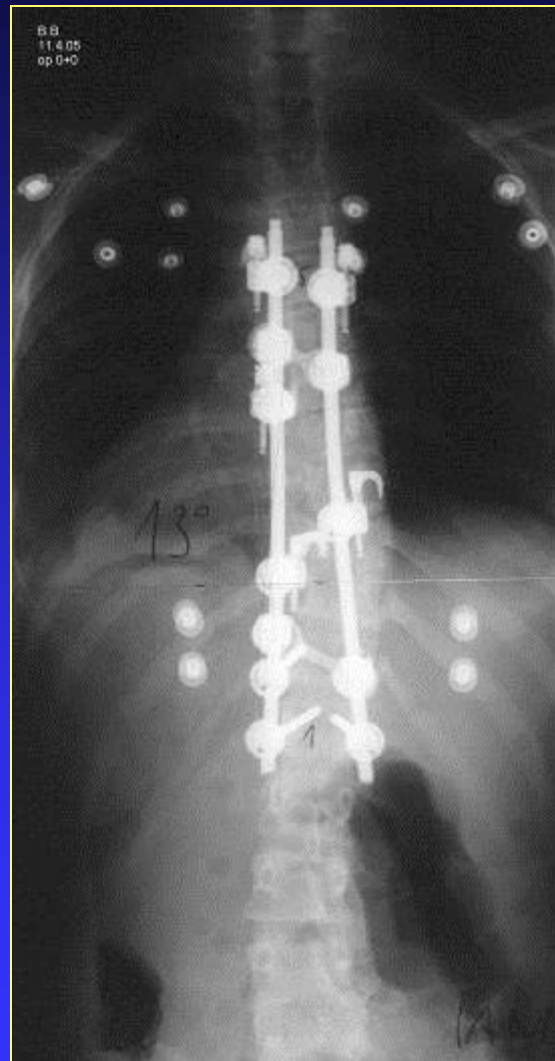
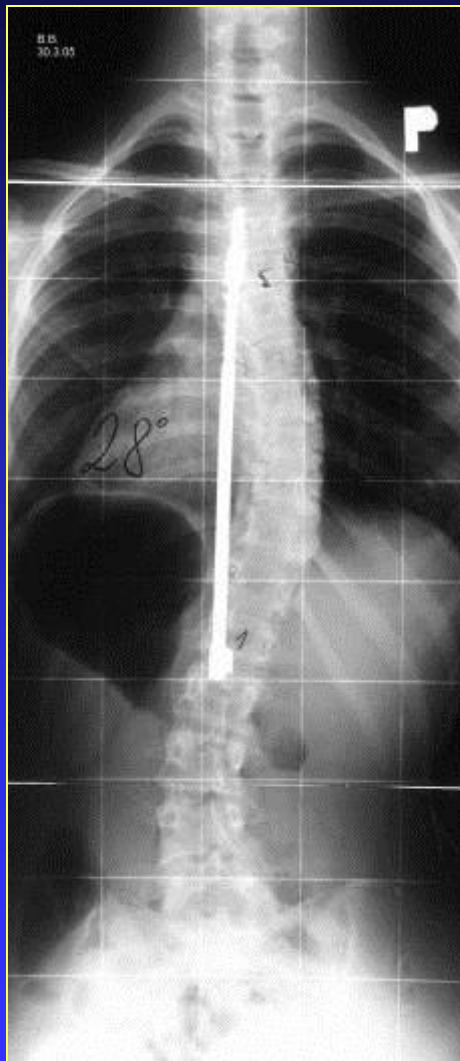
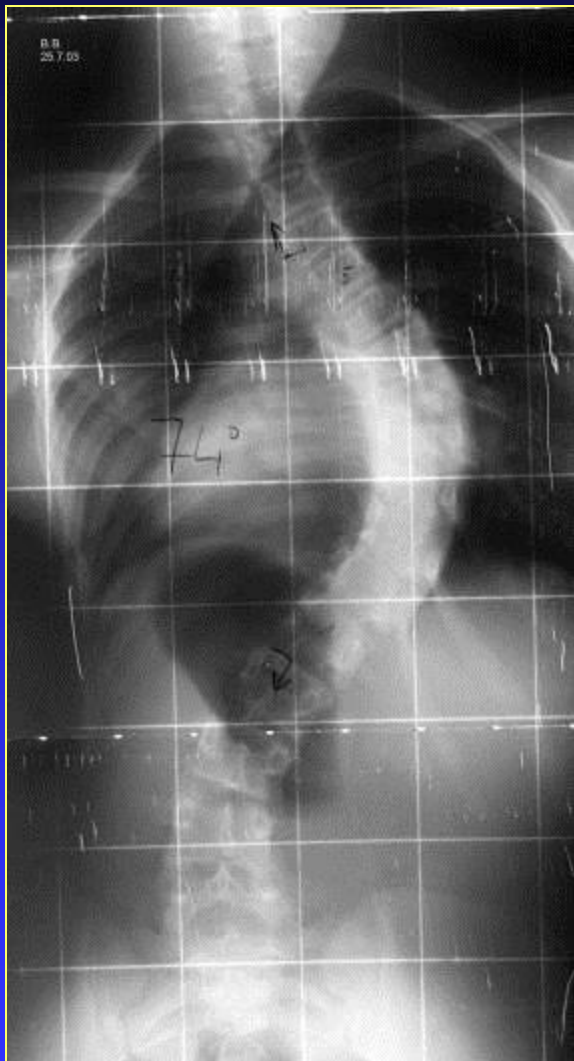

2000

2005

HRI – distrakce + definitivní oš.

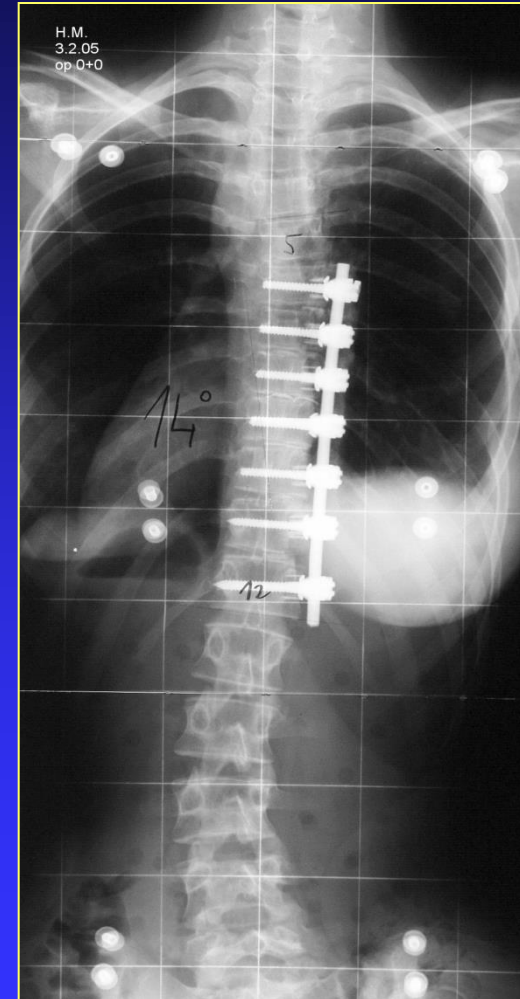

PŘEDNÍ PŘÍSTUP

VÝHODY PŘEDNÍ INSTRUMENTACE

- Významná derotace
- Kratší rozsah fúze
- Lordotizace
- Kyfotizace
- Menší krevní ztráta
- Menší neurol. Riziko
- Překvapivě účinná korekce

Lenke 1

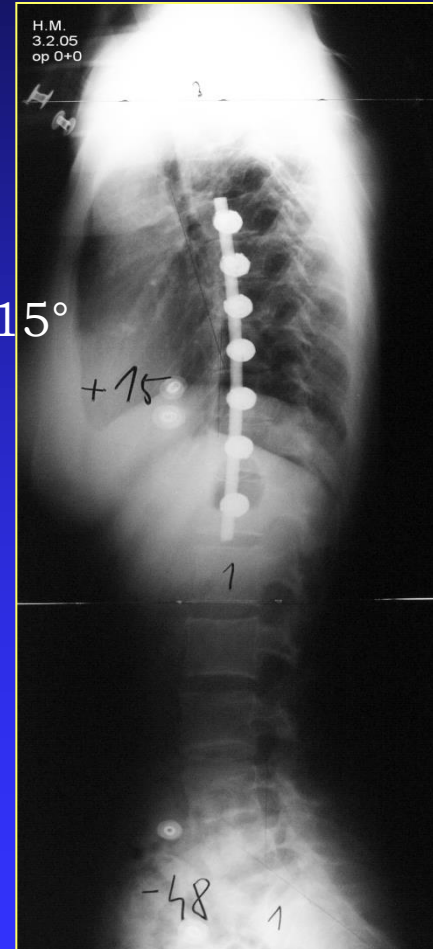

Lenke 1

14°

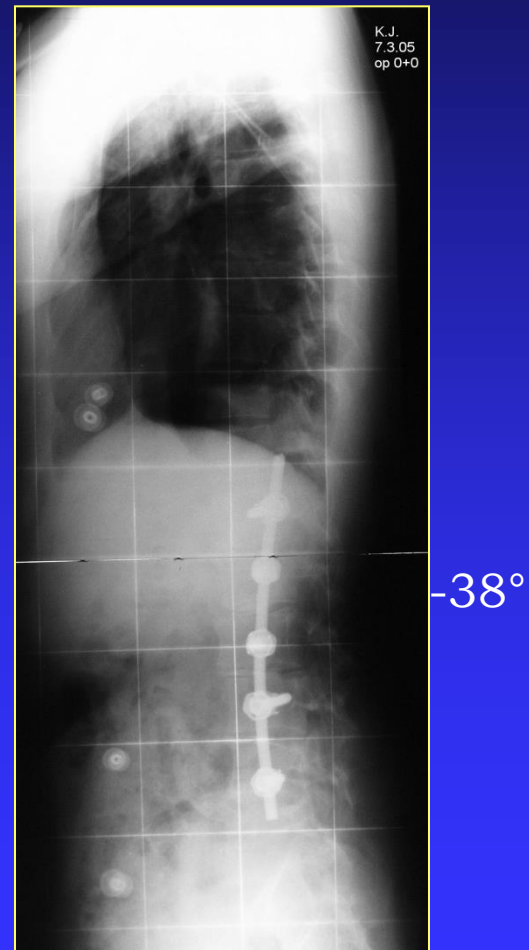
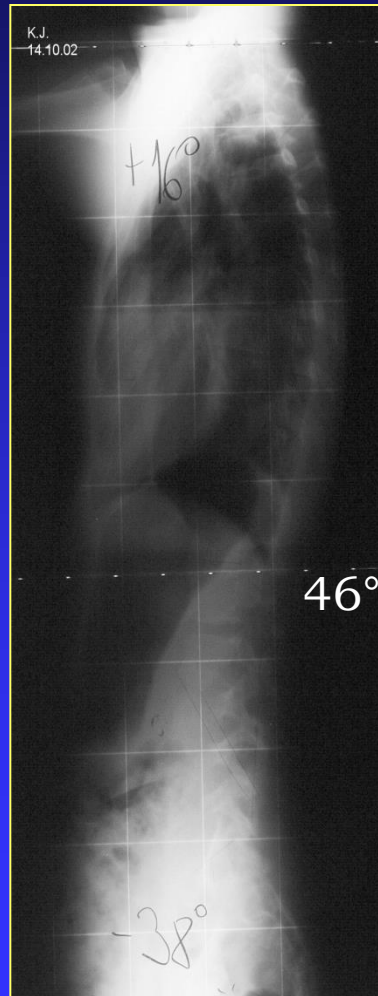

15°

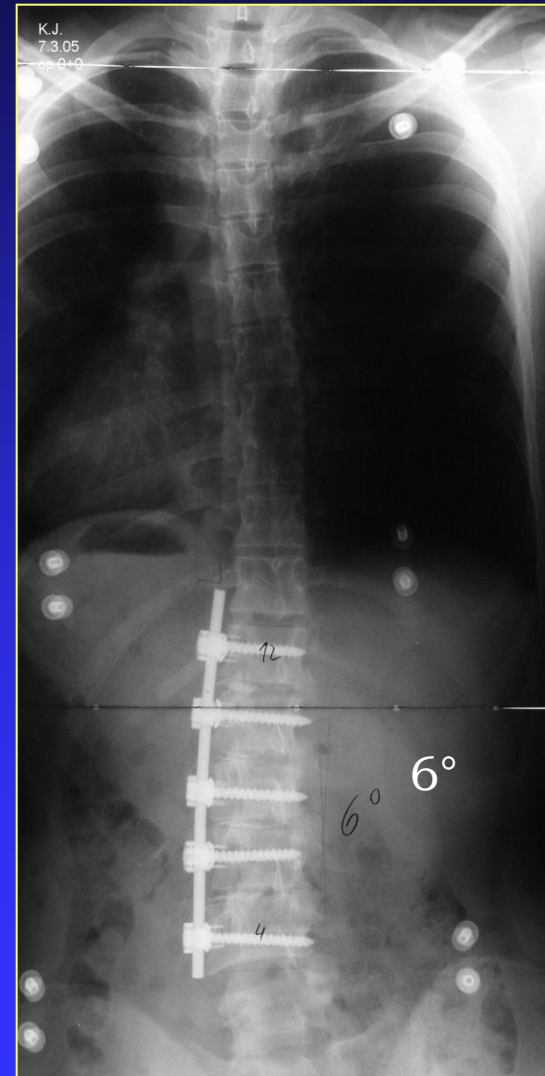
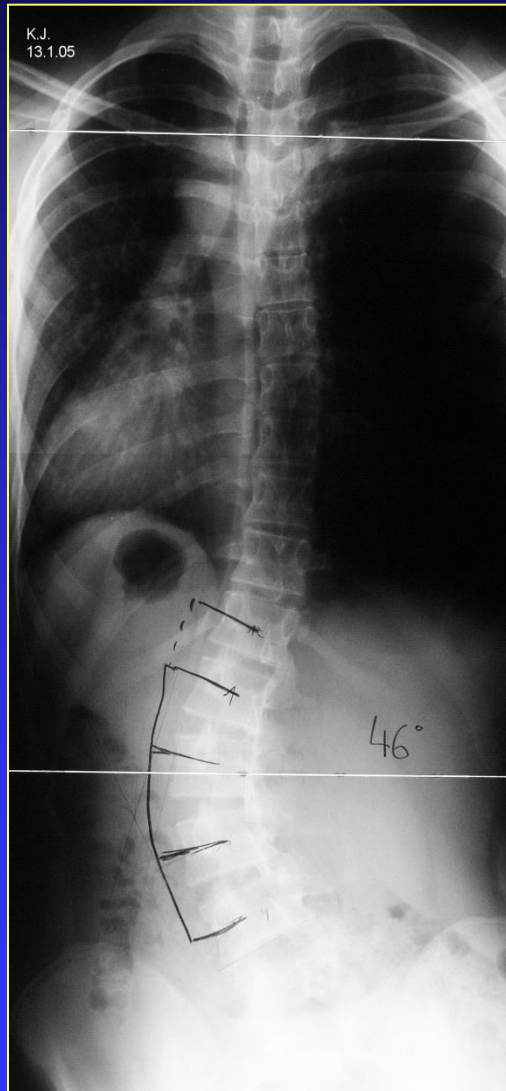

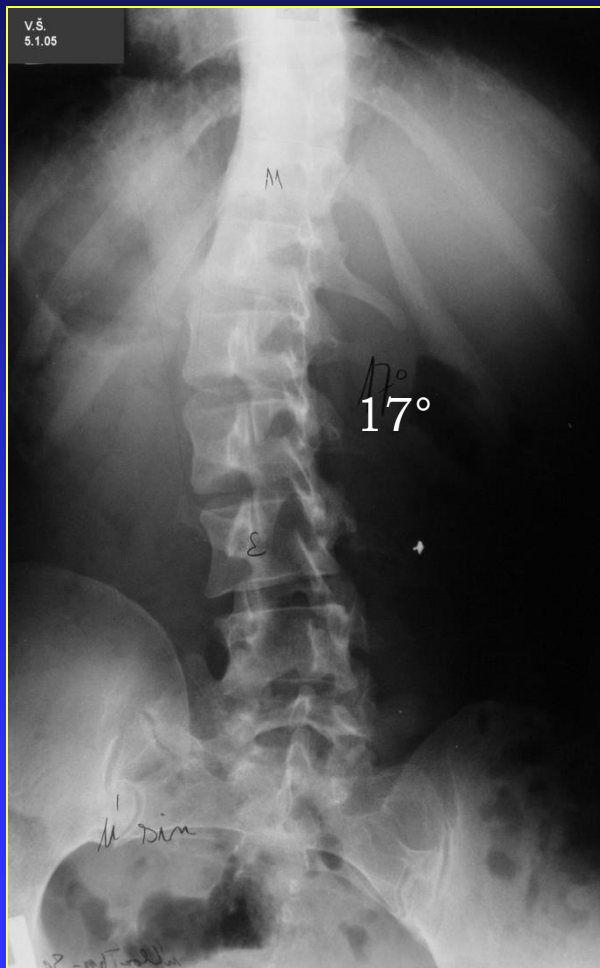
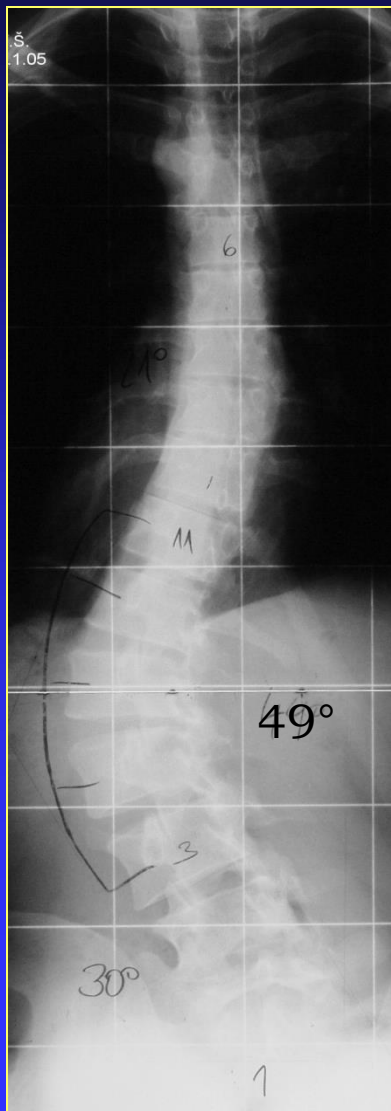
Lenke 5

Lenke 5

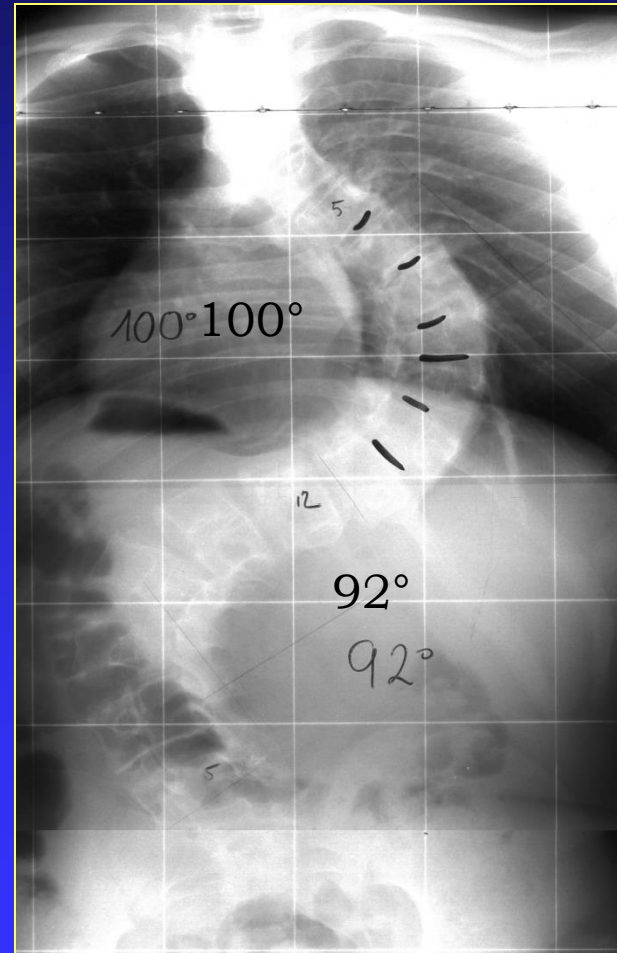
Lenke 5

Kombinovaný přístup u rigidních deformit

1. přední release z minithorakotomie
2. fakultativně trakce
3. zadní stabilizace a fúze

Rigidní křivka Lenke 3

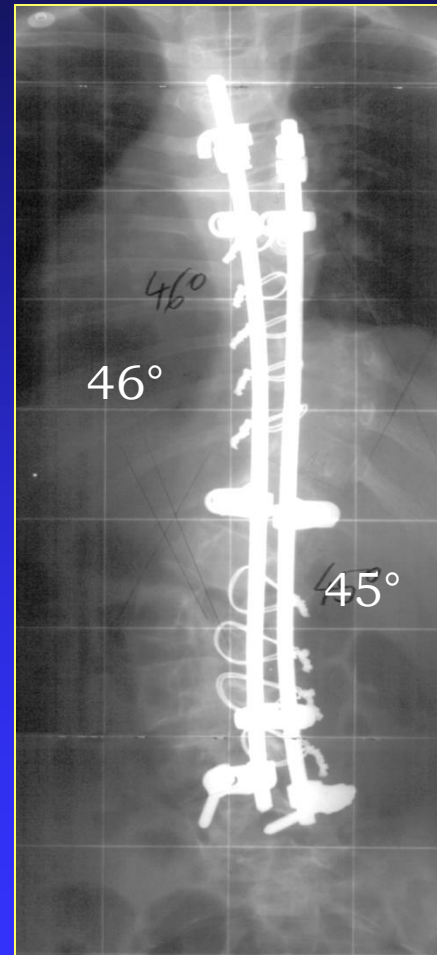
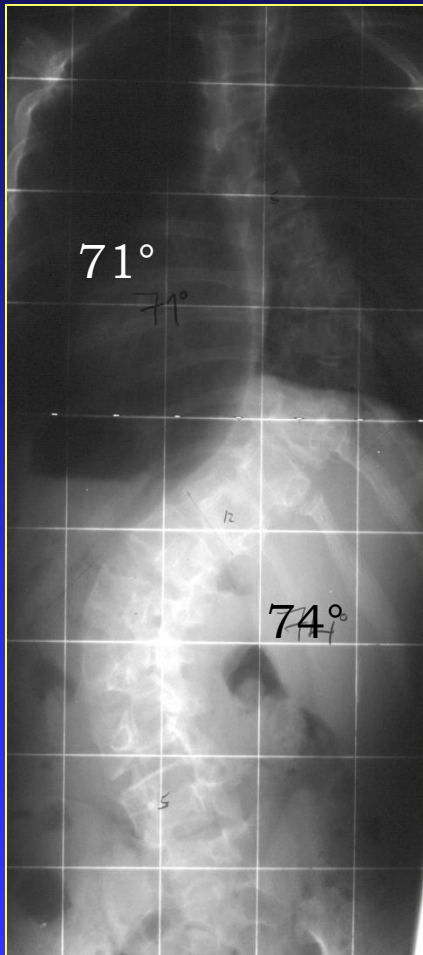
Halo trakce

LTV

přesun na vozík

Po 3 týdenní trakci

6 měs po operaci

Kongenitální – vrozená skolióza

Etiologická klasifikace vrozené skoliózy

1. porucha formace

-klínový obratel

-poloobratel

2. porucha segmentace

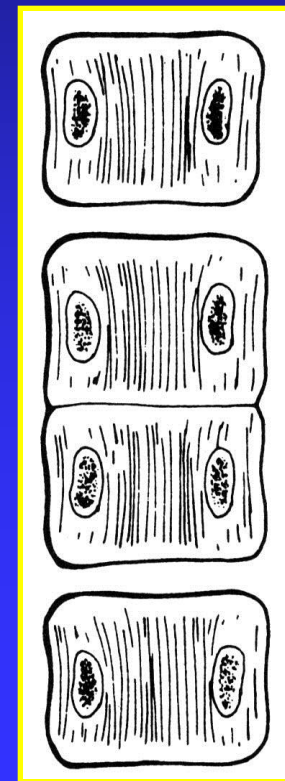
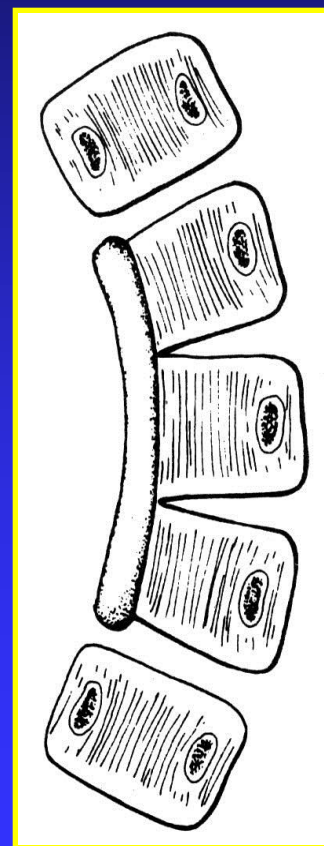
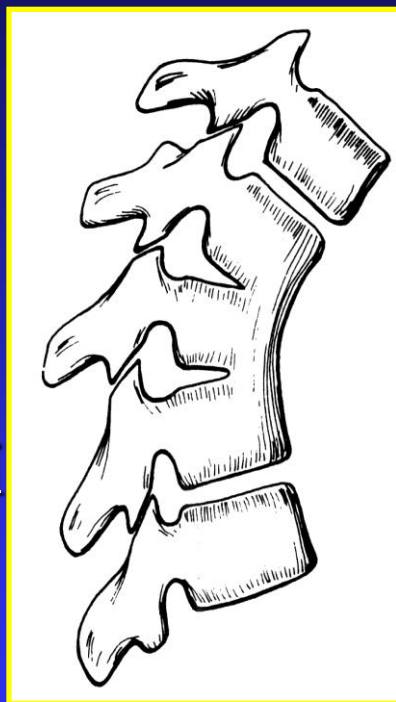
-jednostranná (nesegmentovaná lišta)

-oboustranná

3. kombinovaná porucha

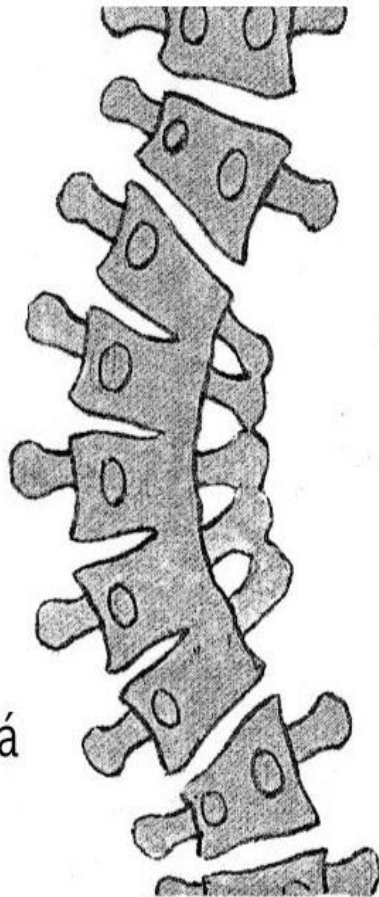
Kongenitální skoliózy – porucha segmentace

- přední
- zadní
- laterální
- posterolaterální
- anterolaterální
- úplná

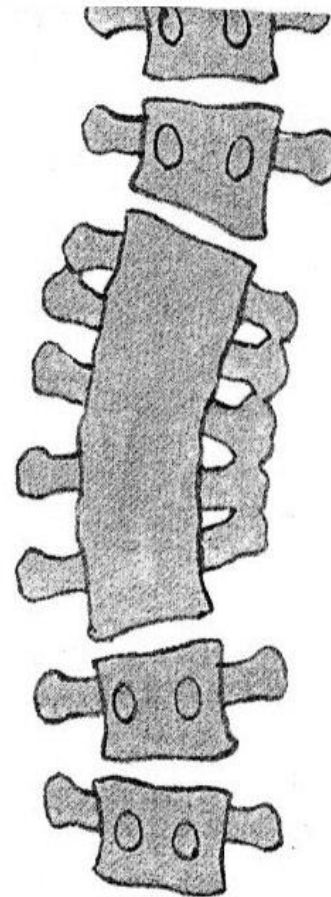

Kongenitální

Poruchy segmentace

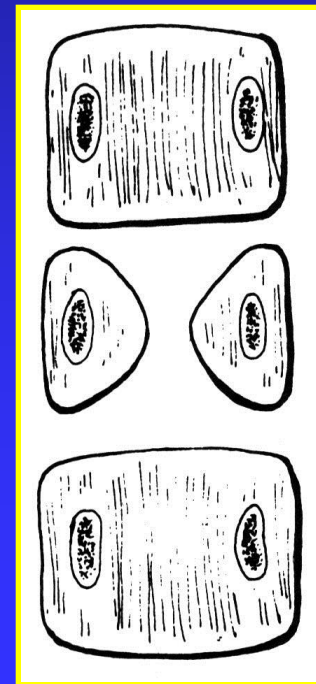
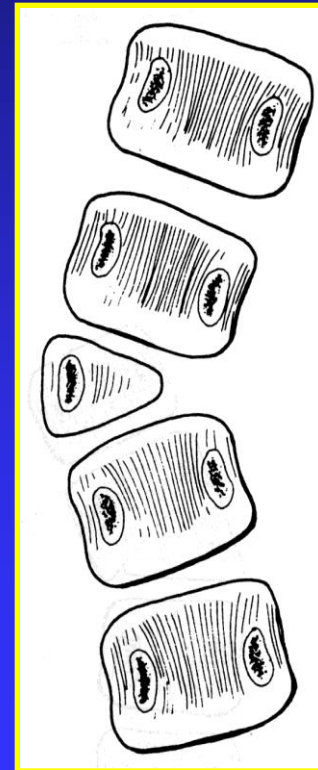
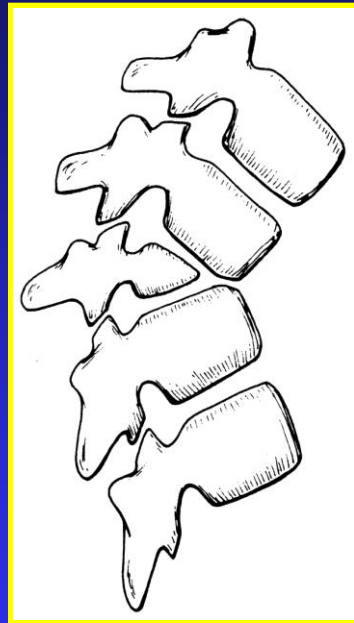
jednostranná
nesegmentovaná
lišta

oboustranná
nesegmentovaná
lišta

Kongenitální skoliózy – porucha formace

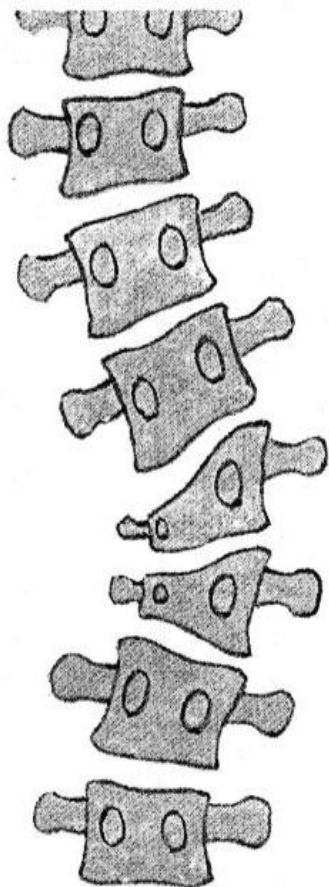
- přední
- zadní
- laterální
- anterolaterální
- přední centrální defekt

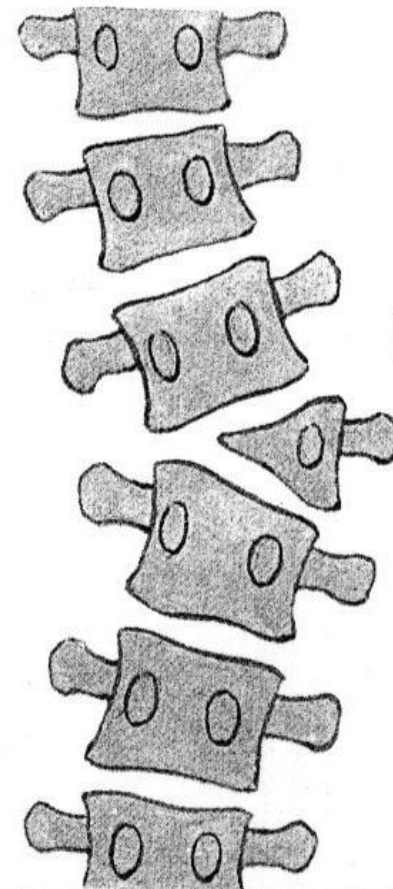
Kongenitální

Poruchy formace

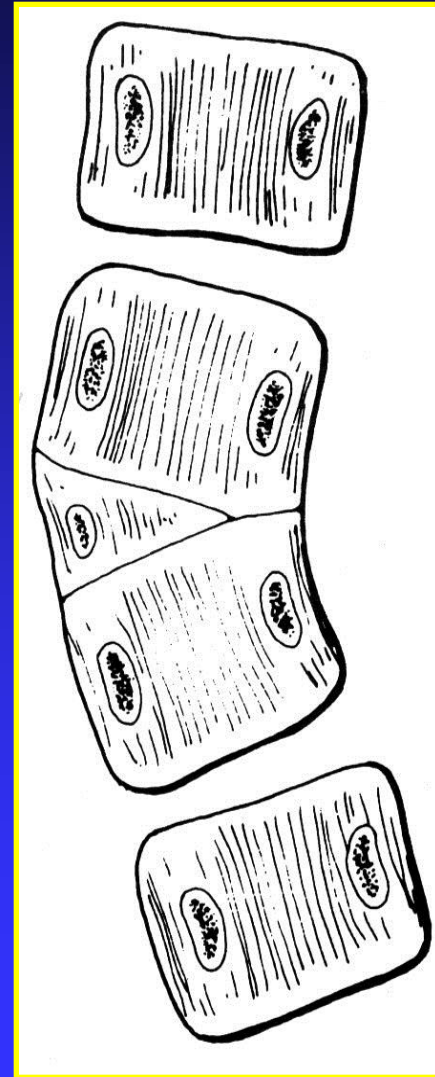
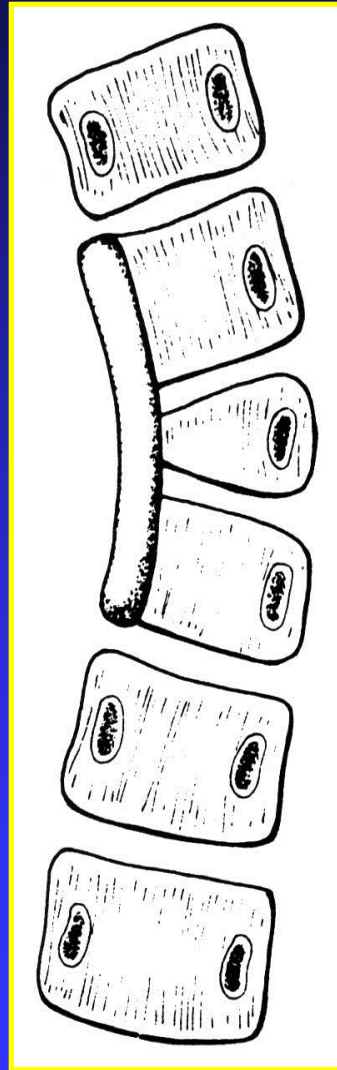
klínové
obratle

poloobratel

Kongenitální skoliózy – kombinovaná porucha

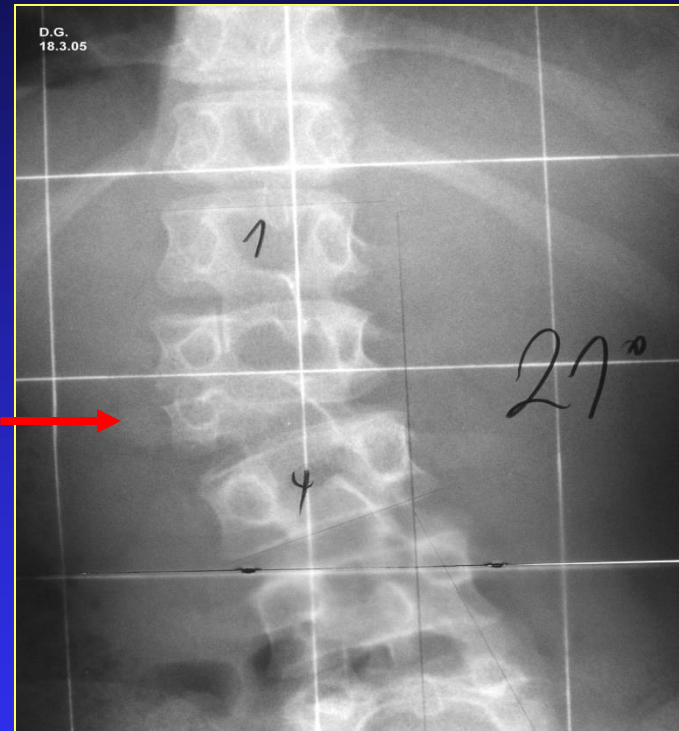
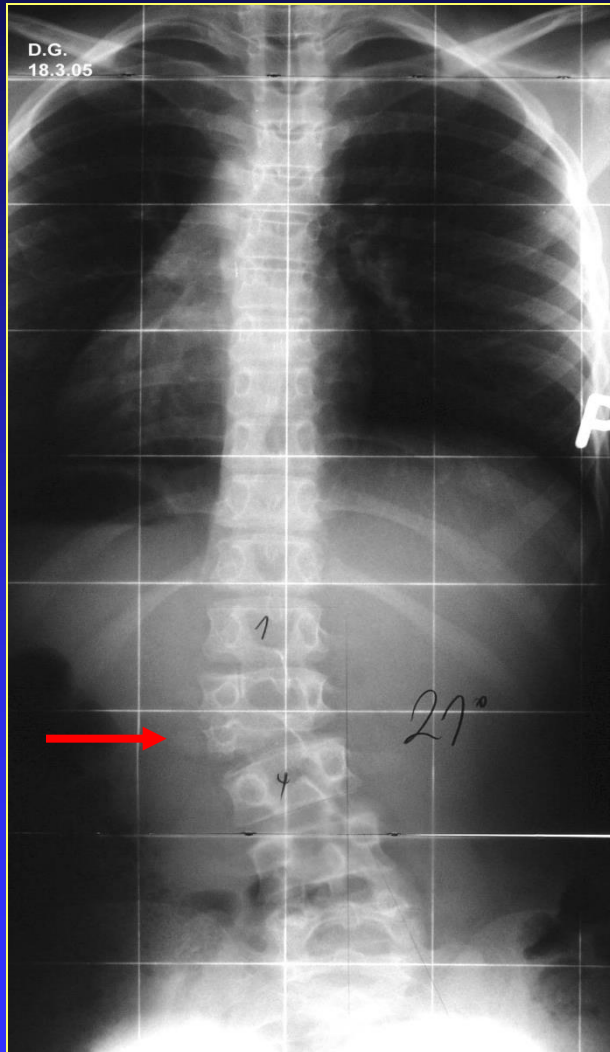

Kongenitální skolióza LS přechodu

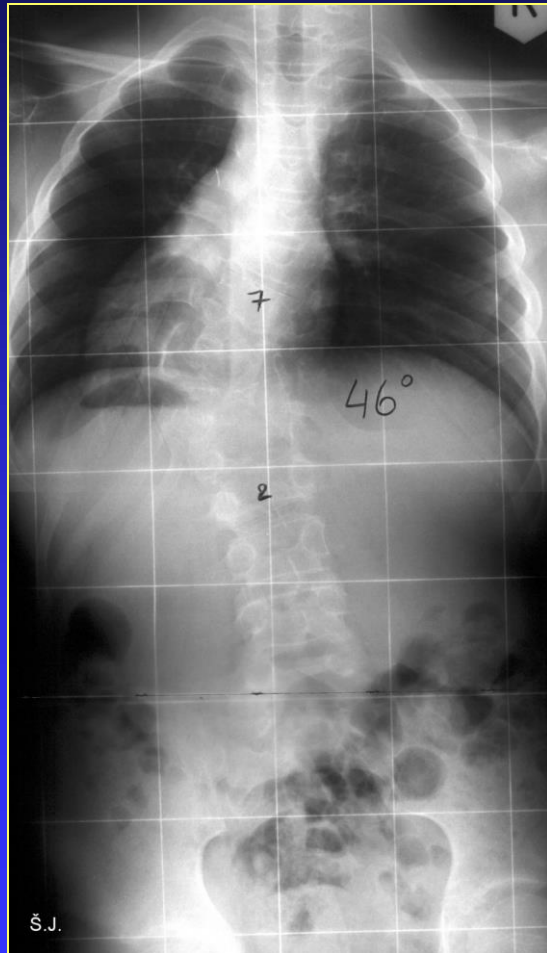

Kongenitální

Kongenitální

Vrozená skolióza

operační výkony BEZ korekce křivky

- zadní fúze (in situ)
- kombinovaná zadní a přední fúze
- hemifúze - hemiepifyzeodéza

(přední a zadní fúze konvexity křivky)

- Sádrový korzet - rok
- ortézy - do ukončení růstu

Vrozená skolióza

operační výkony S korekcí křivky

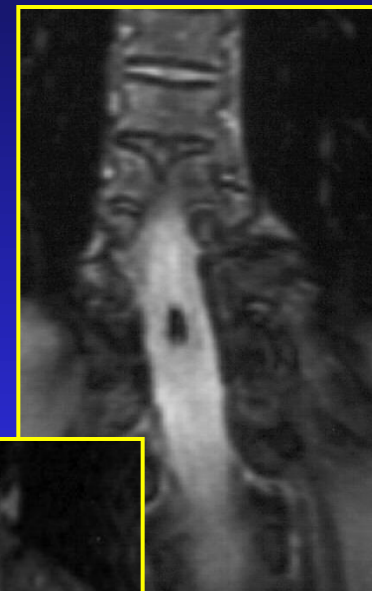
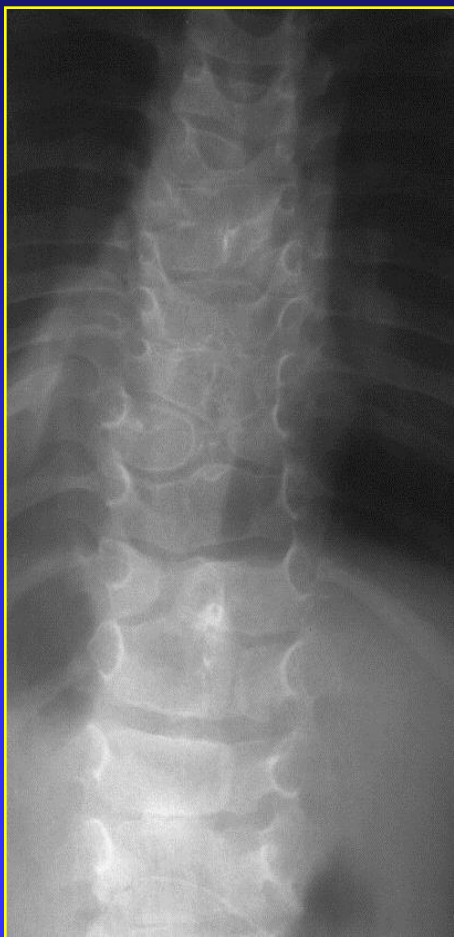
- T, L křivky s dekompenzací trupu
- klínové osteotomie z předního a zadního přístupu
  - s fúzí a instrumentací
- hemivertebrectomie
- riziko neurologických komplikací !

Smíšená skolióza

Smíšená skolióza

diastematomyelie

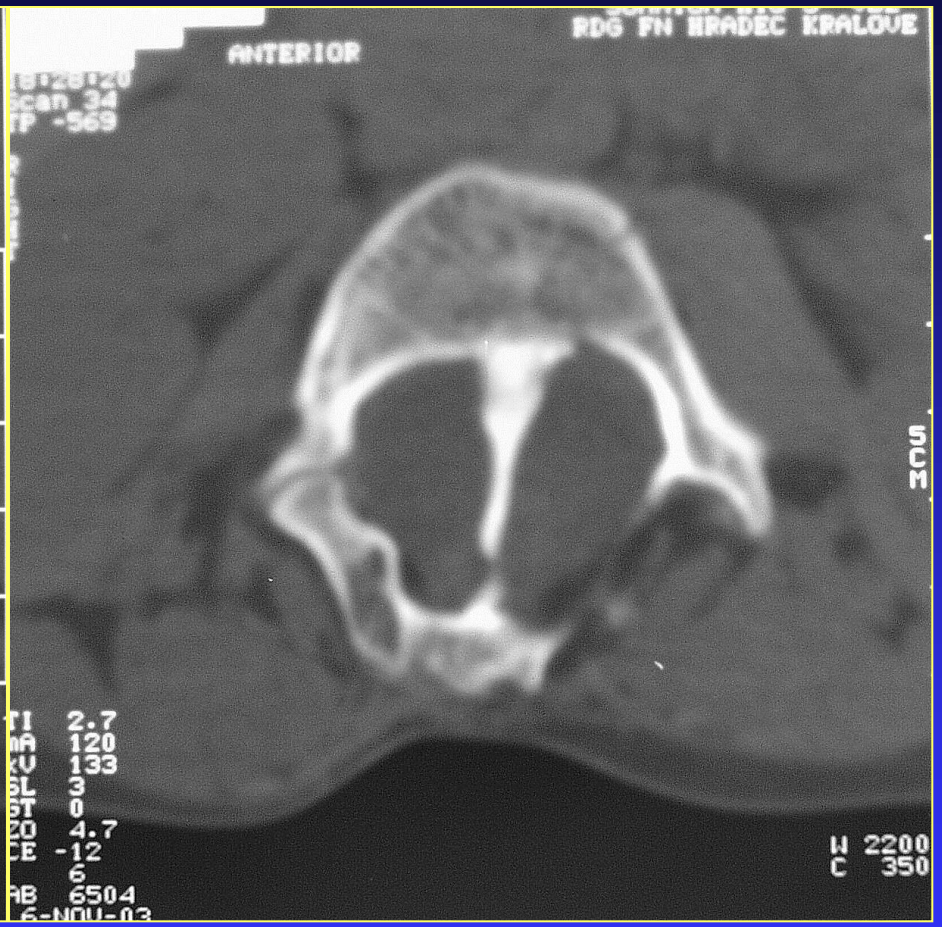
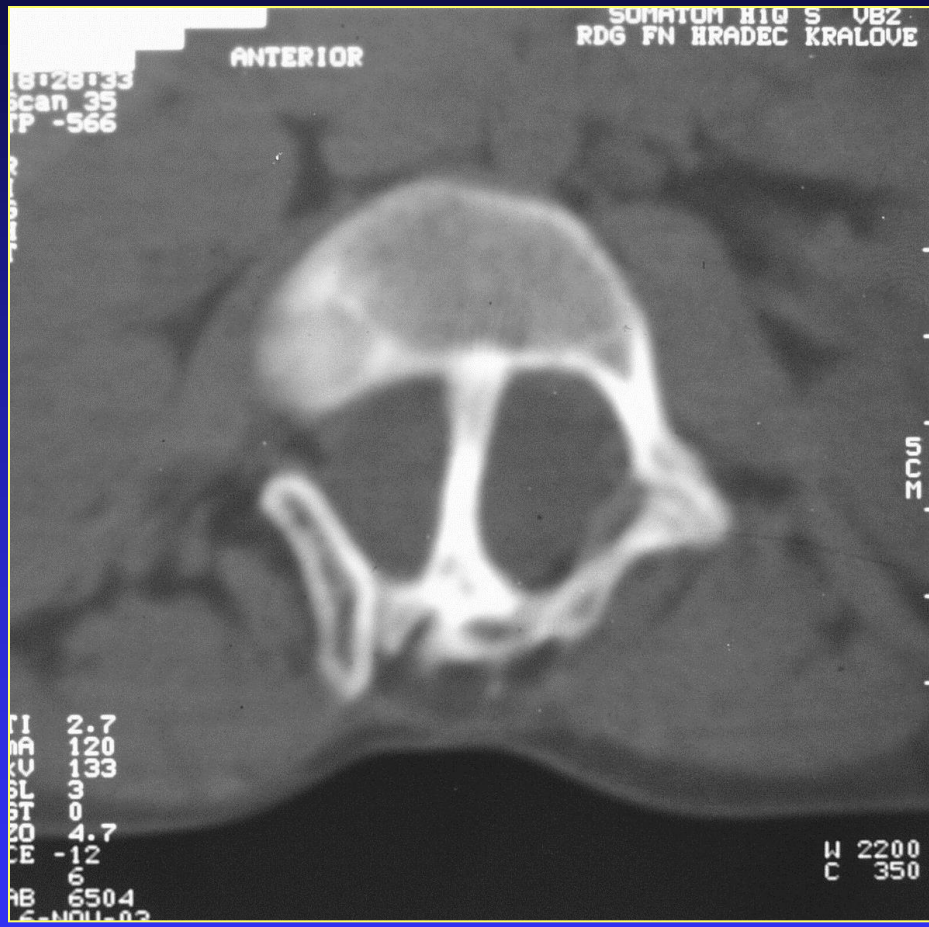

Smíšená skolióza

diastematomyelie

- Při zjištění kongenitální skoliózy je třeba myslet na dg. diastematomyelie a vyšetřit páteřní kanál (MRI).
- Prevalence vzniku skoliózy a závažná progresse křivek u diastematomyelie je častější než u idiopatických křivek.
- Výrazná bezpečná korekce skoliotické křivky je možná jen při předchozím odstranění septa.

Neuromuskulární skolióza

Etiologická klasifikace neuromuskulárních skolióz

1. neuropatické

-postižení horního motorického neuronu

-dětská mozková obrna

-spinocerebelární degenerace (Friedreich, Charcot-Marie-Tooth, Roussy-Lévy)

-syringomyelie

-spinální tumory

-spinální traumata

-postižení dolního motorického neuronu

-poliomyelitida

-spinální muskulární atrofie (Werdnig-Hoffmann)

-paralytická myelomeningocele

2. myopatické

-artrogrypóza

-muskulární dystrofie (m.Duchenne)

Neuromuskulární skolióza

- DMO
- Polio
- Potraumatická u paraplegiků
- Duchenova choroba
- Progresivní svalová dystrofie

Atypické křivky, progrese

Vyžaduje diferencovaný přístup, operačně obvykle dlouhá stabilizace s pánví.

Neuromuskulární skolióza

- Neuropatická
- Myopatická

Neuromuskulární skolióza

- výrazná progres (i po skončení kostního růstu)
- těžké deformity
- spojené s deformitami pánve a kyčlí

Přidružené dysfunkce

- kardiopulmonální
- močové
- dekubity
- osteopenie

Terapeutické cíle

- kontrola progresu deformity
- maximalizace mobility
- zlepšení funkčního stavu
kardiopulmonálního aparátu
- zlepšení ošetrovatelské péče
- zmírnění bolesti

Zlepšení životního komfortu pacienta.

Terapie neuromuskulárních skolióz

1.konzervativní

nevýhody:

- malý efekt
- špatná tolerance korzetů
- zhoršení kardiopulmonálních funkcí
- dekubity

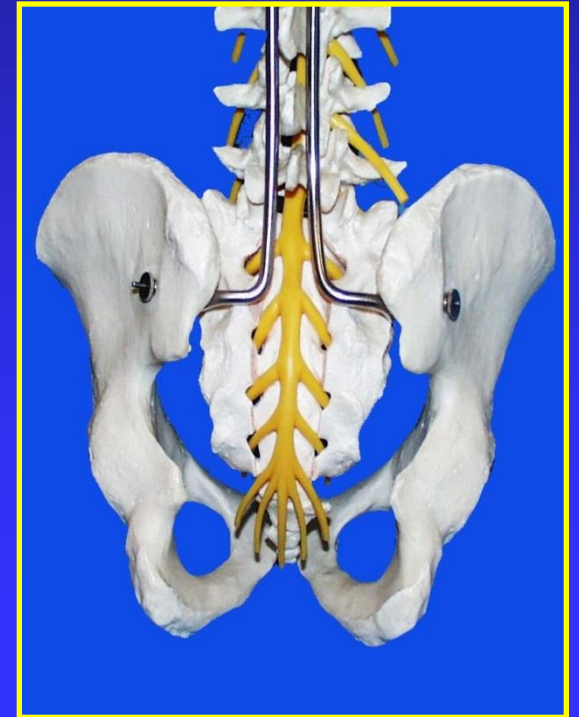
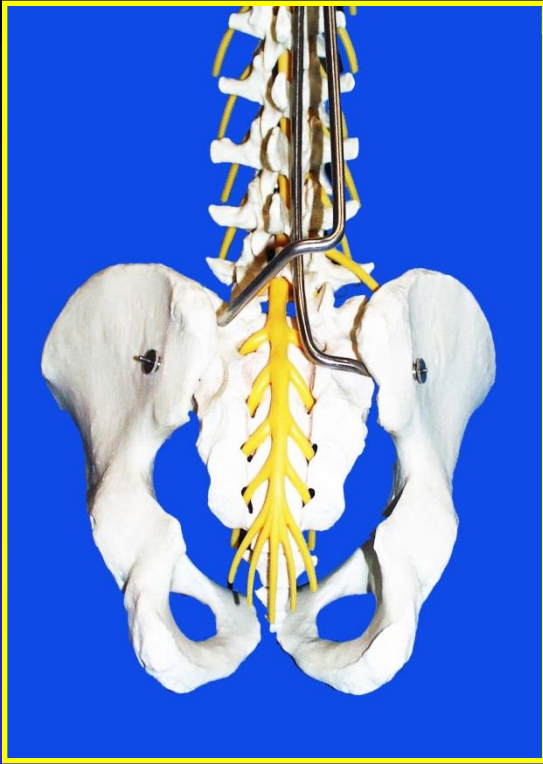
2.operiční

indikace:

funkcí

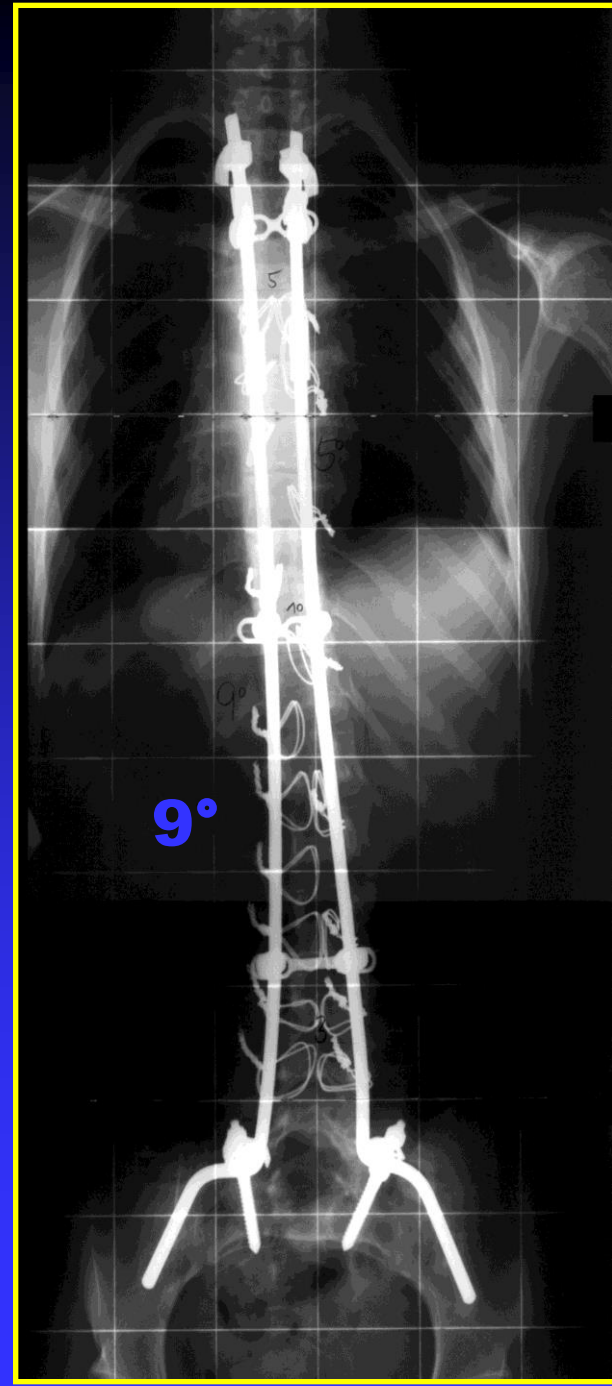
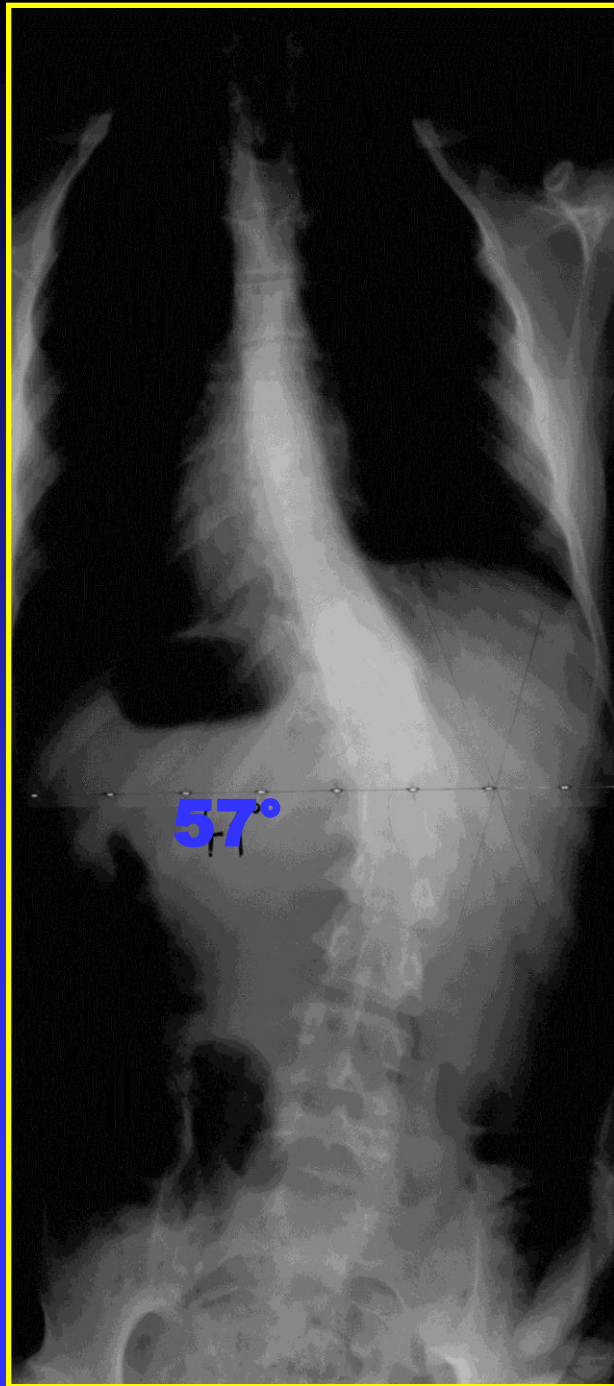
- kolaps a nestabilita páteře
- zhoršování kardiopulmonálních funkcí
- bolesti zad
- tendence k tvorbě dekubitů

Galveston stabilizace

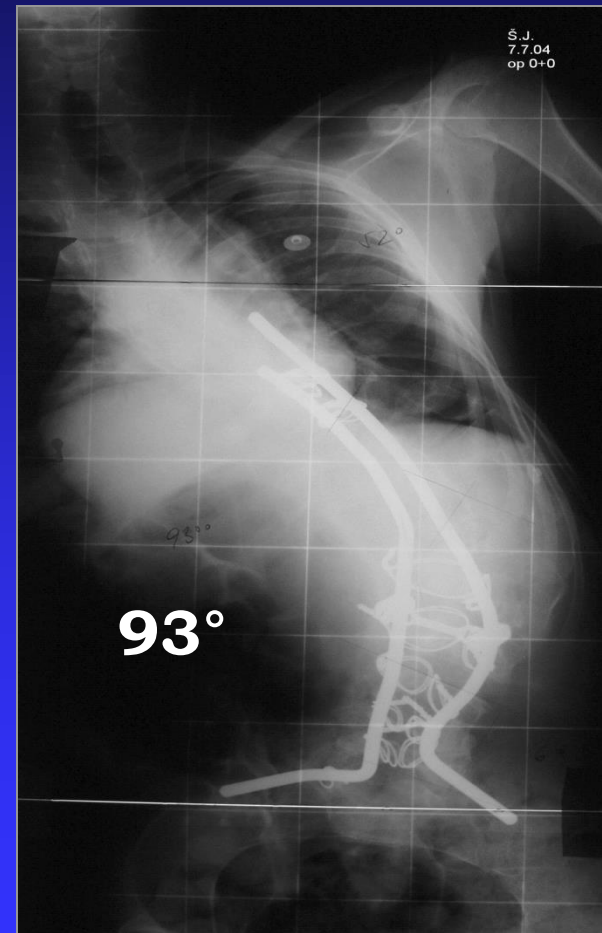
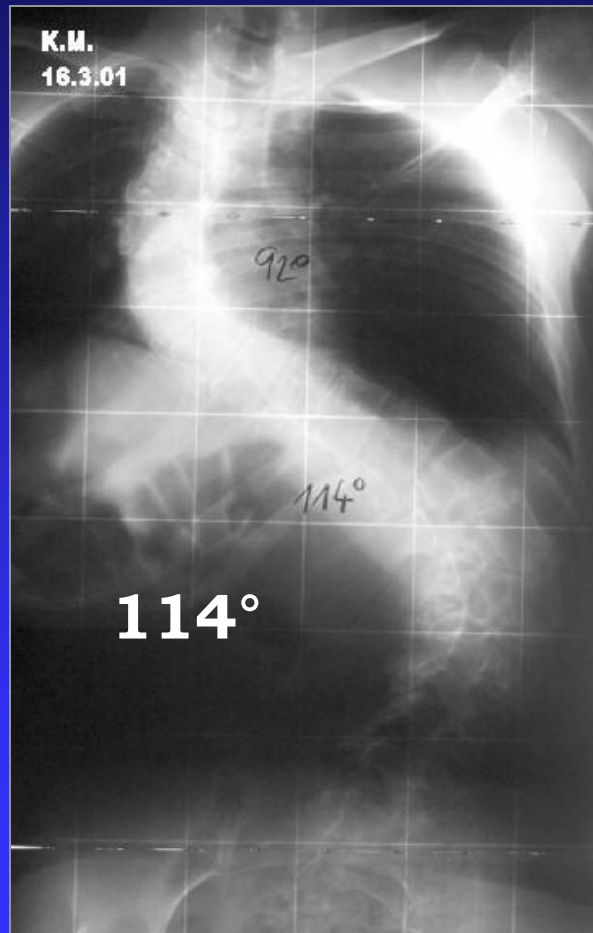
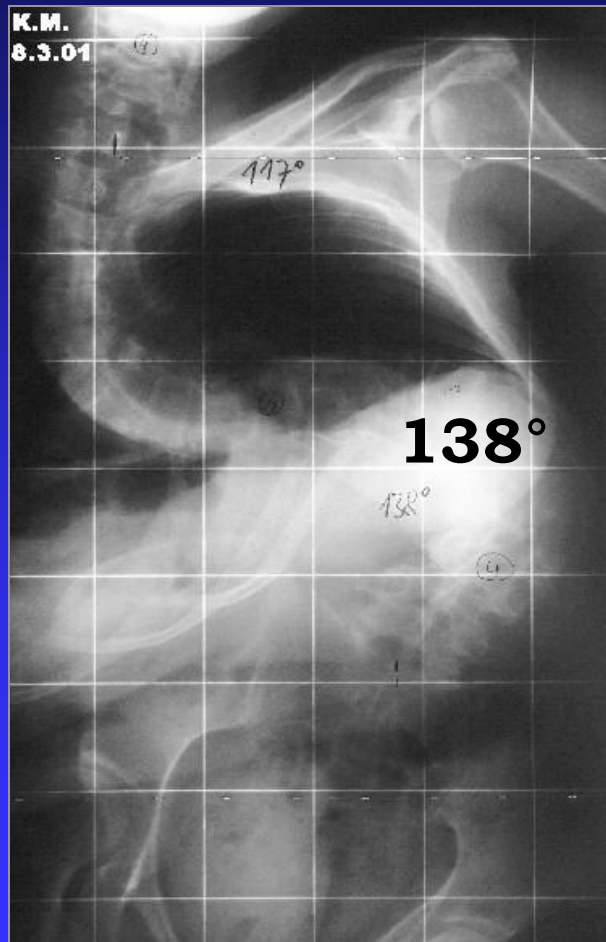

DMO
L.S. 14+3

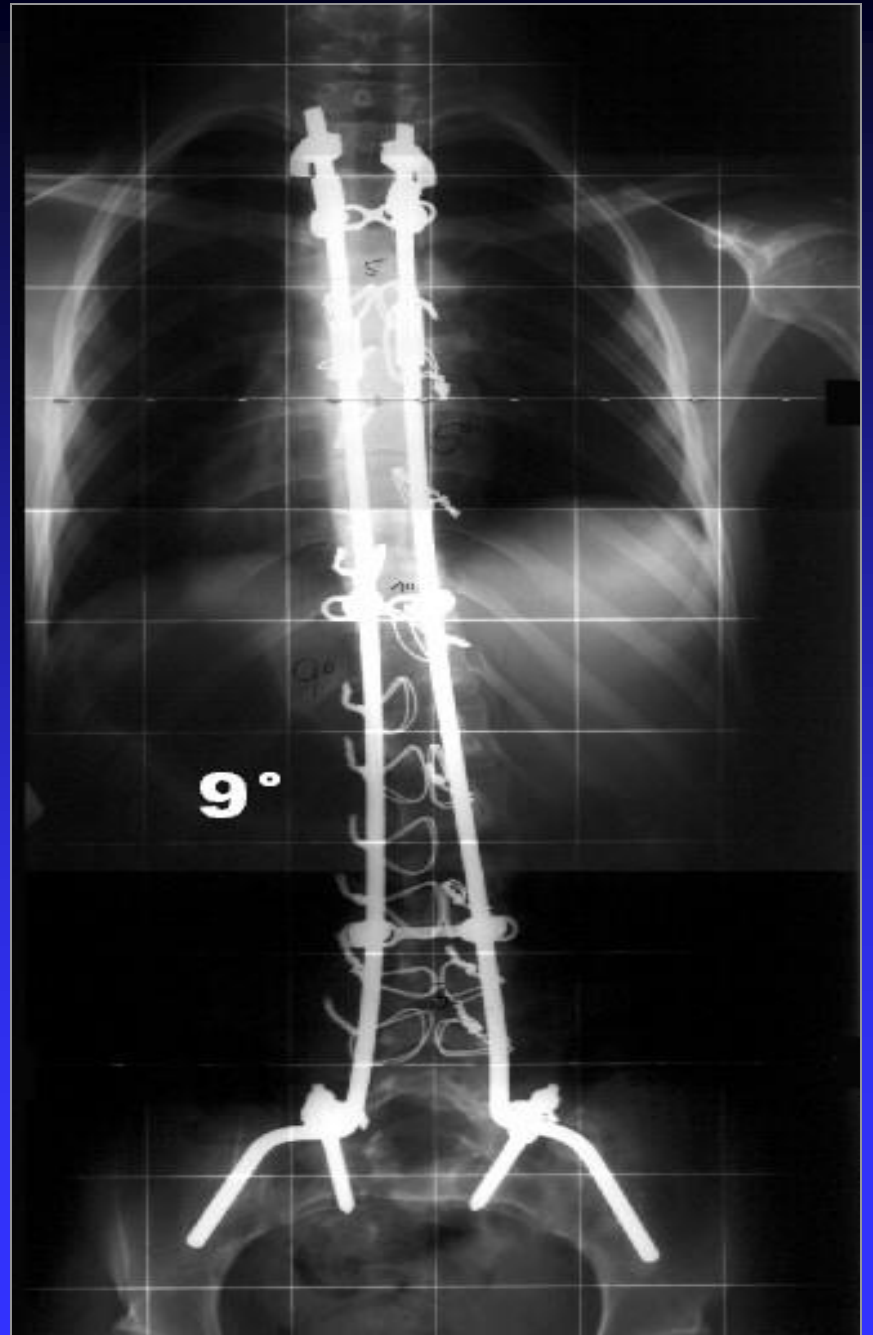
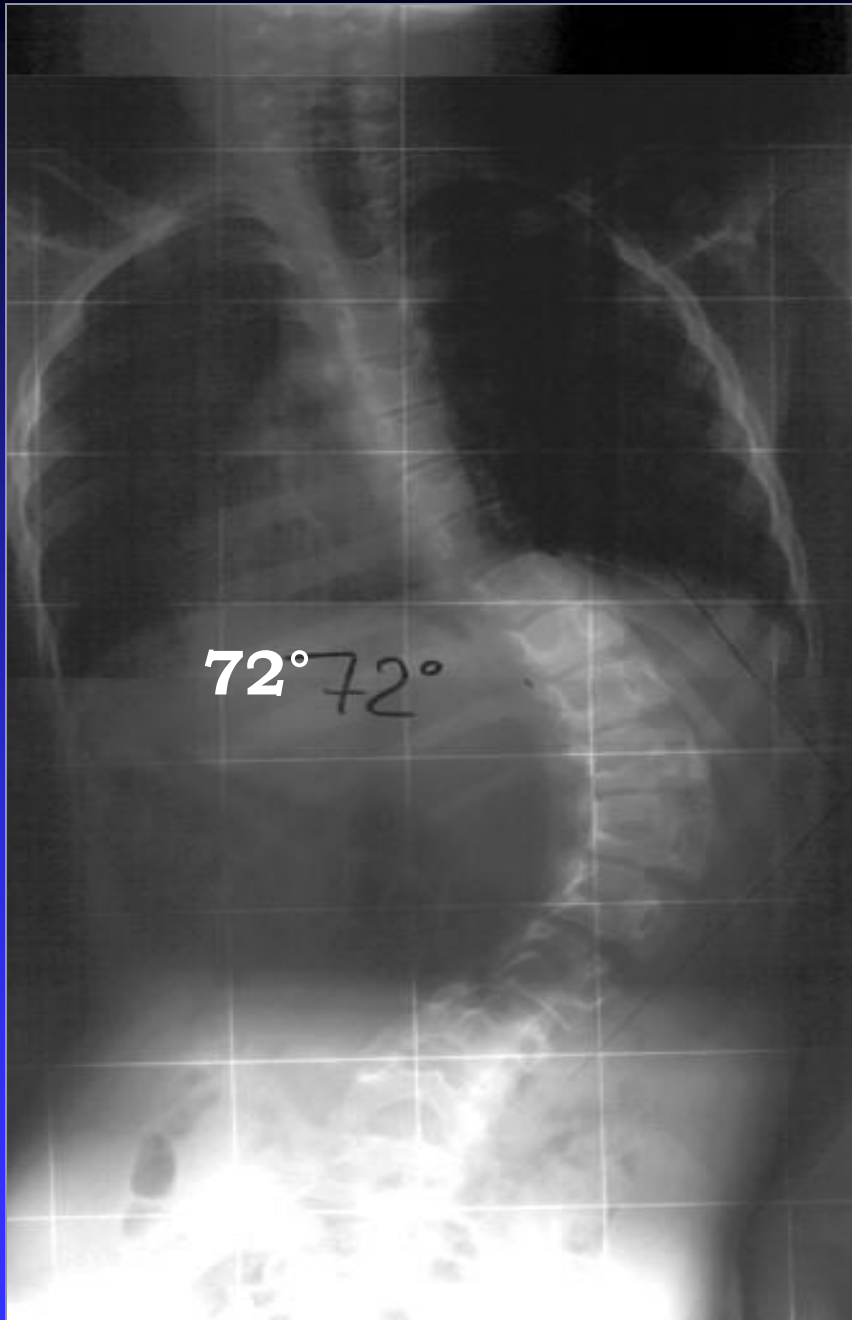
Neuromuskulární

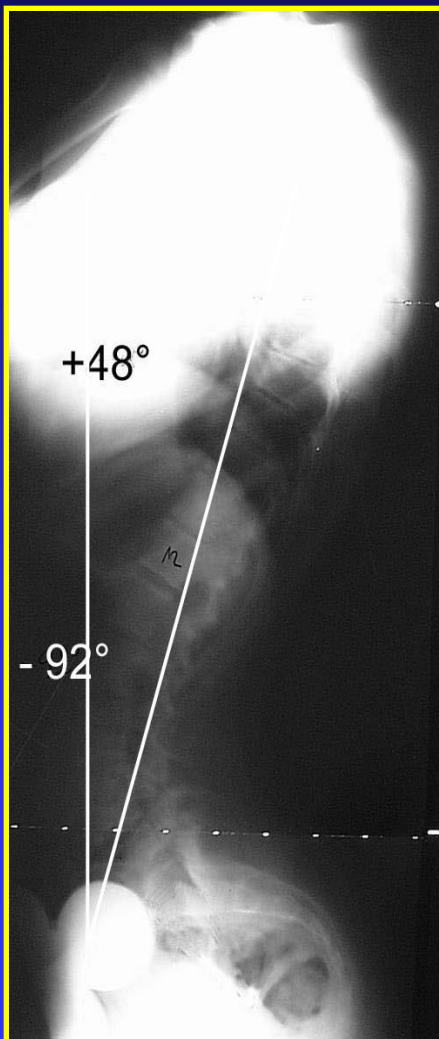
Neuromuskulární

Sagitální rovnováha

T9 tilt

předop.

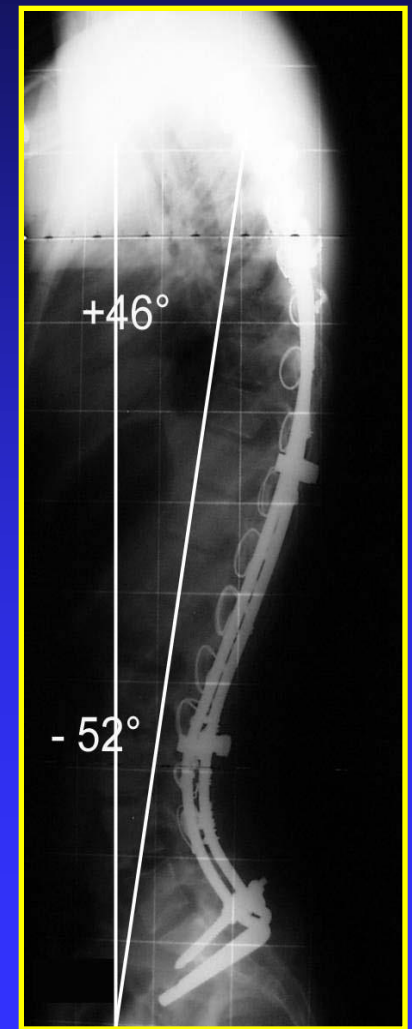
+22°

(+1° - +32°)

poop.

+9°

(-5° - +17°)

V současnosti segmentální
fixace transpedikulárními
systémy

Ostatní skoliózy

Neurofibromatóza

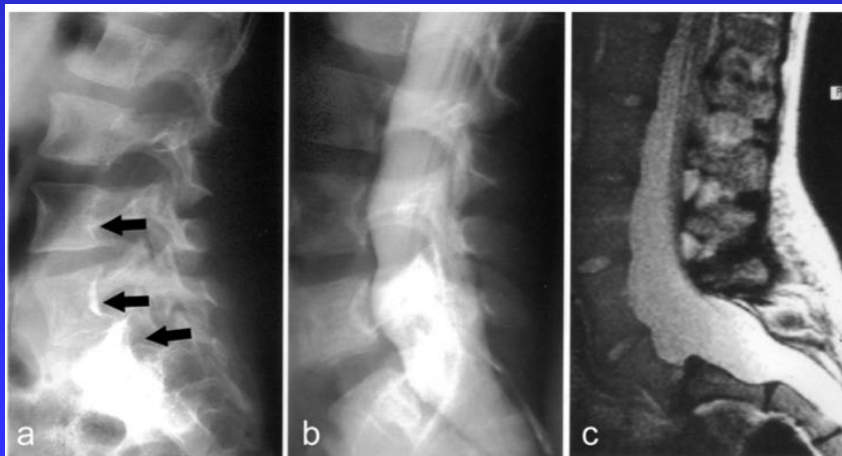

Neurofibromatóza „café au lait“

Neurofibromatóza

- ostré zaúhlení
- „miskovitě vybrání“
- vznik pakloubů
- reexplorace fúze

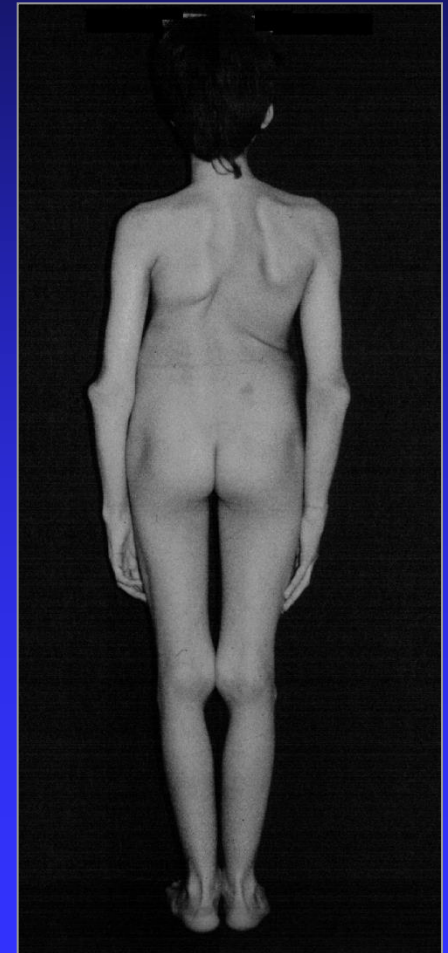

Nov.P.
1.6.98 10+11

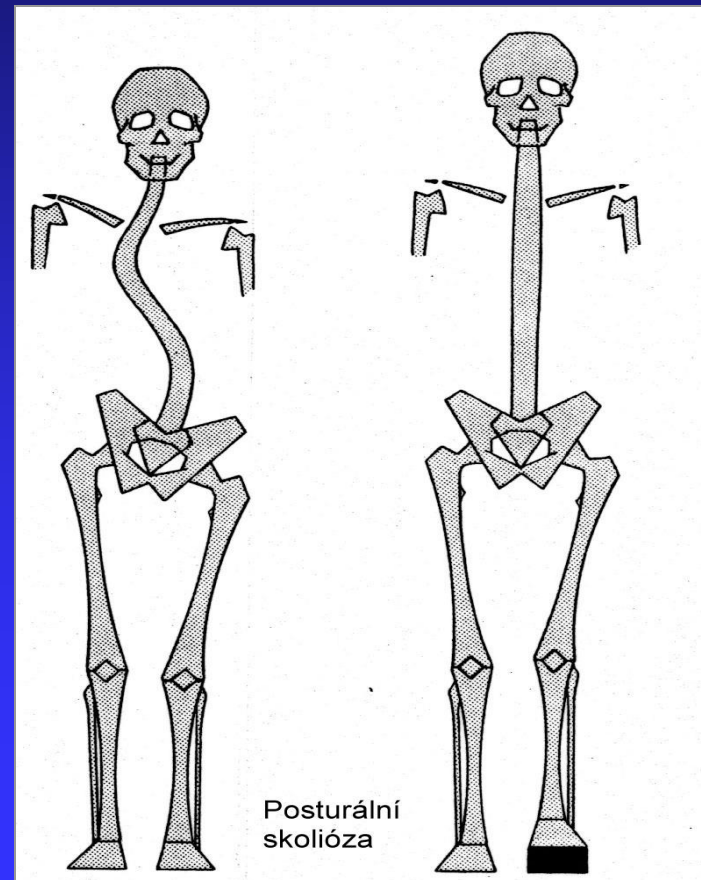
Součástí jiných syndromů

- Osteochondrodystrofie
- Ehlers – Danlos
- Marfan
- Morquio
- O. imperfecta

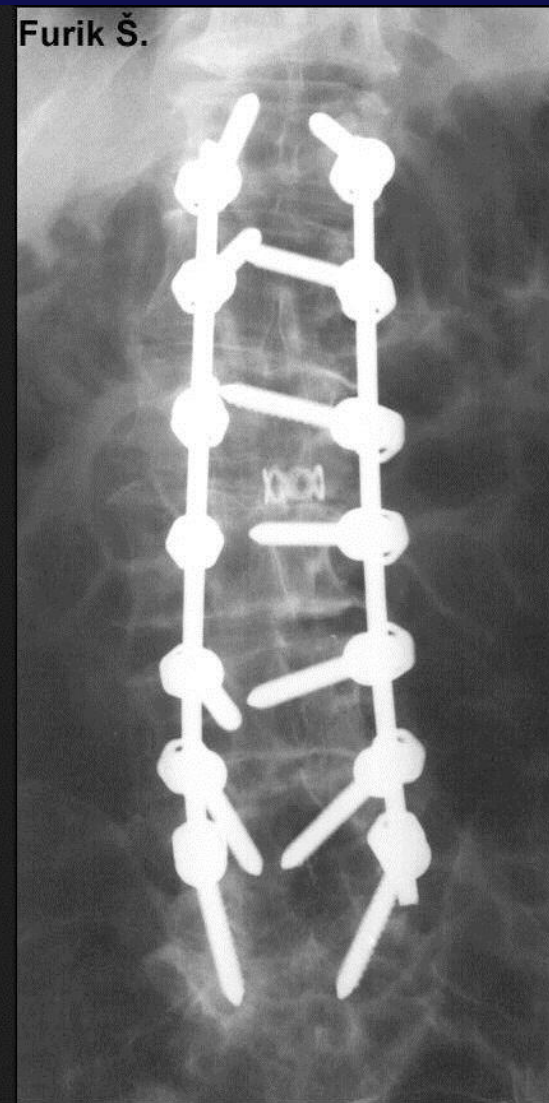
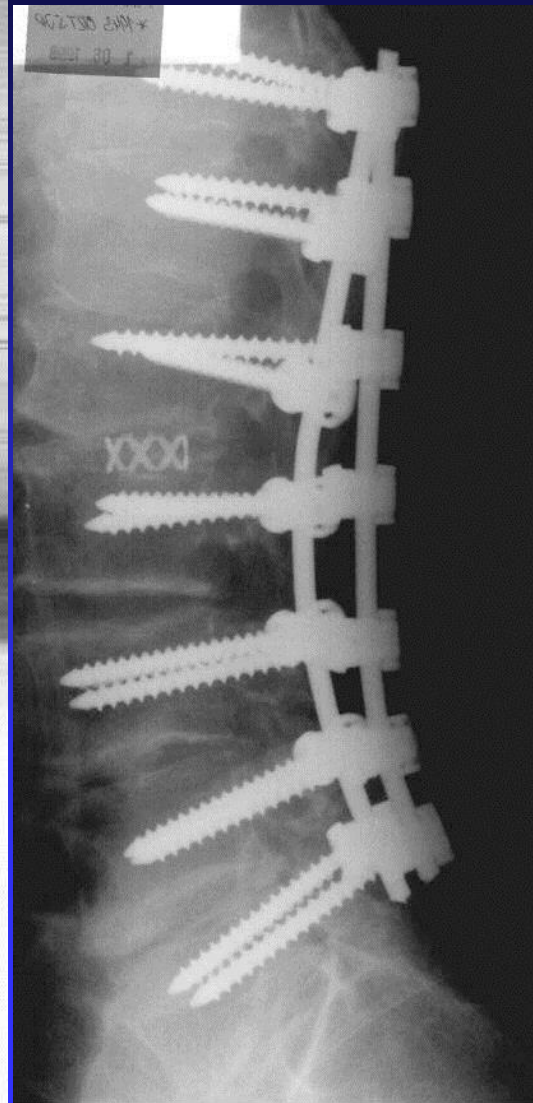
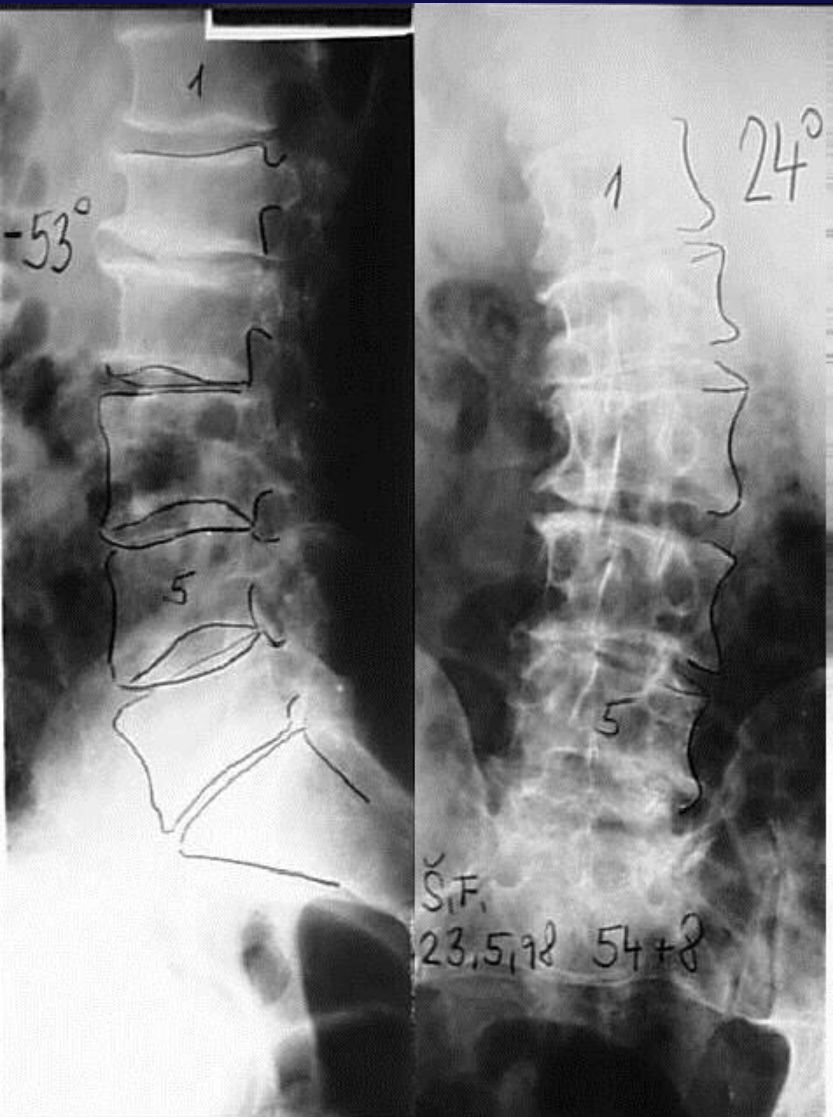

Sekundární

- Při nestejní délce končetin (posturální)
- Záněty
- Tumory
- Hysterie
- Degenerativní

Degenerativní skolióza

Komplikace operační terapie

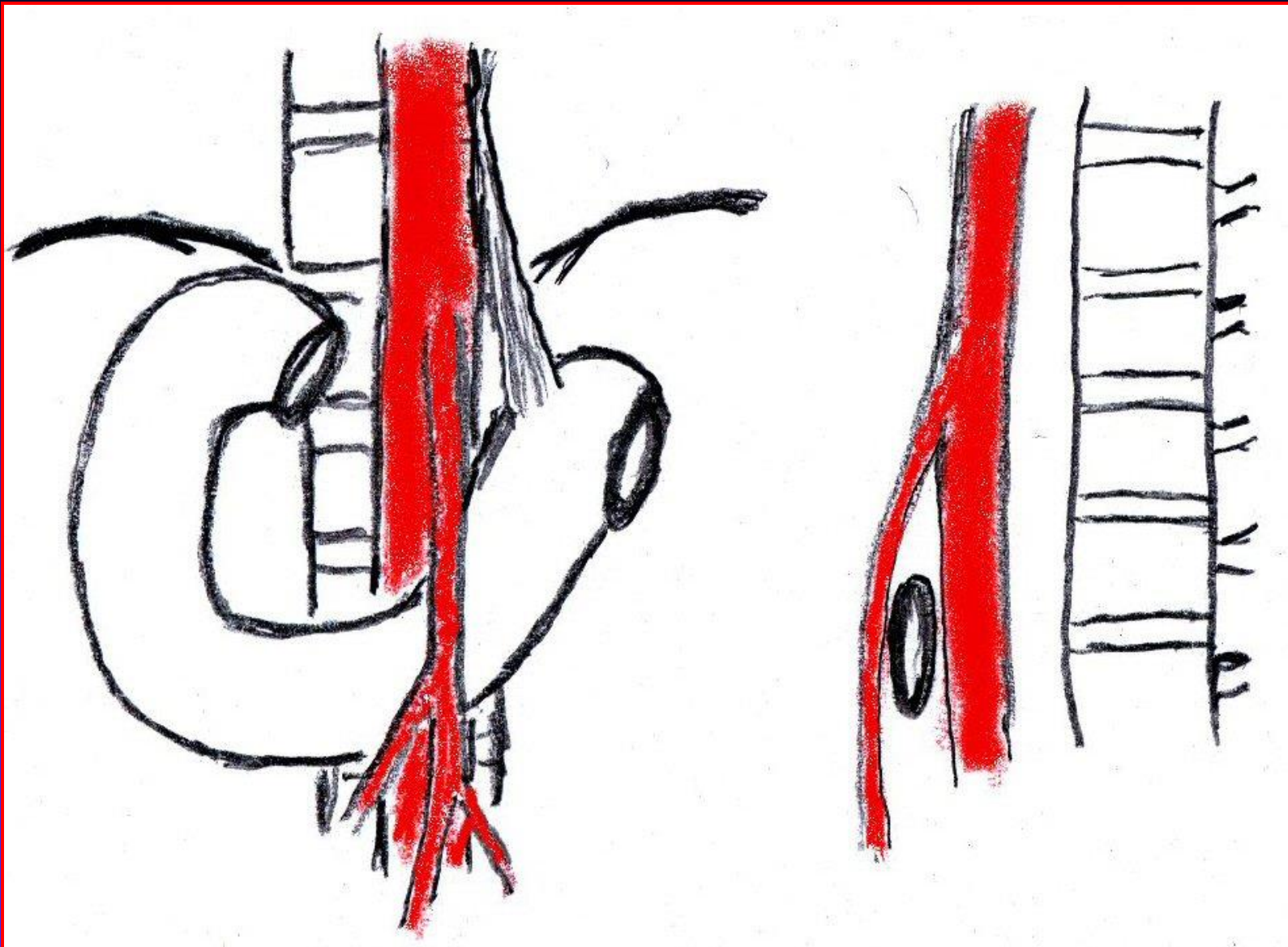
Neurologické komplikace

- ✓ peroperační – zavádění implantátů
- ✓ z nadměrné korekce – mechanické (distrakce míchy
- ✓ cévní
- ✓ při současné další anomalii (diastematomyelie,
úhlová kyfóza)

Cast syndrom – vaskulární komprese duodena

- ✓ akutní (poop., sádrový korzet)
- ✓ chronický (Wilke syndrom)

komprese duodena ve 3. porci mezi a.
mesent. sup. a aortou s částečnou
obstrukcí duodena

Cast syndrom

- ✓ dilatace žaludku, vomitus, břišní distenze, bolest
- ✓ snížení K, dehydratace
- ✓ DG: RTG dilatace duodena a žaludku

Th. cast syndromu

- ✓ i. v. výživa
- ✓ nasogastrická sonda
- ✓ poloha na levém boku, zvýšení lůžka
v DKK
- ✓ (side to side duodenojejunoanastomoza)

Pozdní komplikace

- ✓ 1 i více pakloubů (ztráta korekce, bolest, selhání instrum.)
- ✓ dříve až 50%, nyní do 2% - reoperace, spongioplastika, instr.
- ✓ ohýbání fúze při růstu
- ✓ fraktura ve fúzi - operační léčení
- ✓ prodloužení křivky – léčení: prodloužení fúze,
instrumentace

Infekční komplikace

- ✓ povrchové
- ✓ hluboké – časné (dny-týdny poop.)
- ✓ punkce, ATB
- ✓ operační revize, proplach drenáž,
ATB

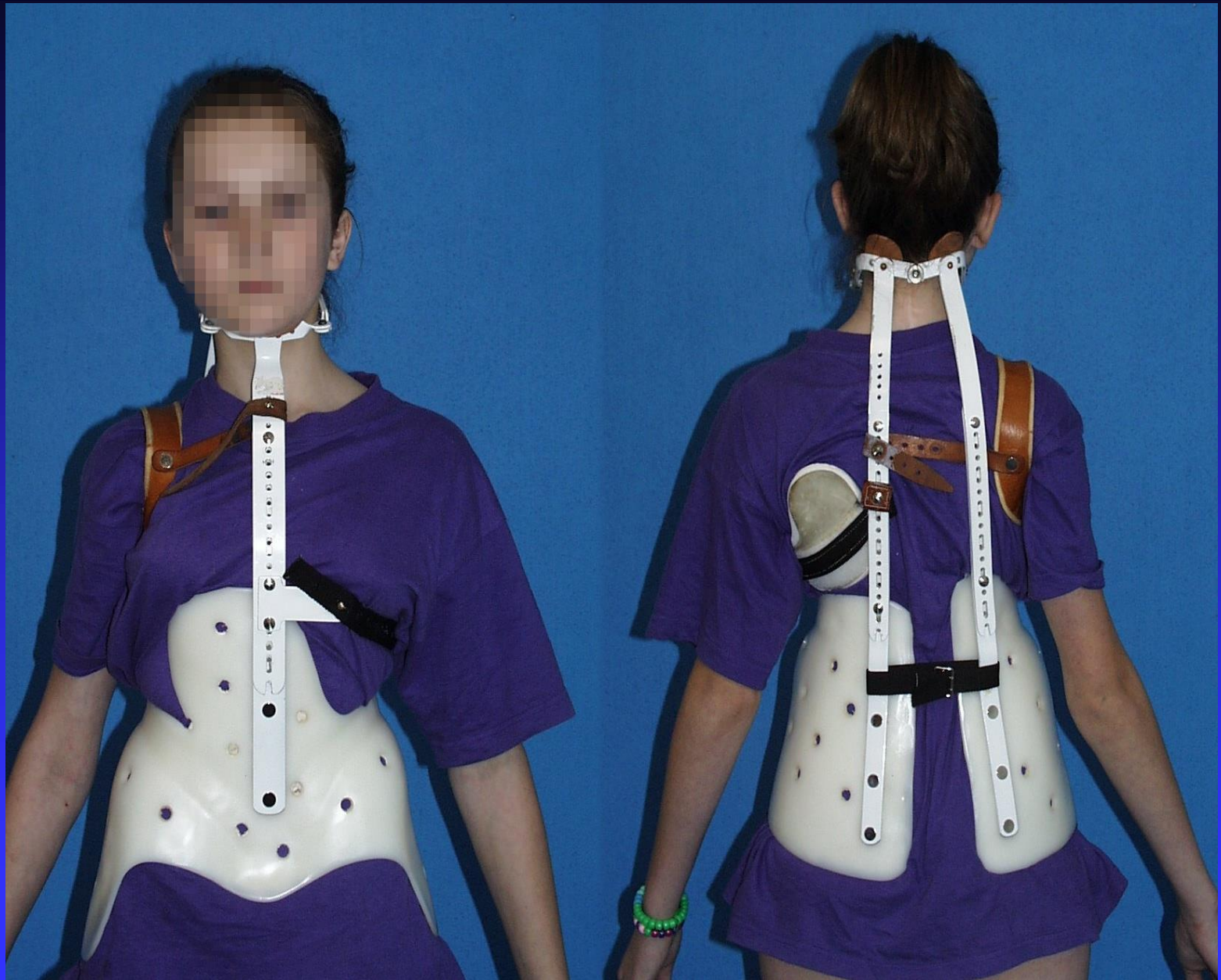
Možné fixace u dětí

---

po operaci skolióz

1. Milwaukee korzet
2. Sádrový korzet
3. Bivalvovaná ortéza
4. Bez fixace

Halo - cast

C-Th přechod

vertikalizace

SK s nohavičkou

Otlaky v korzetu

- ✓ povrchové - konzervativní léčení
- ✓ hluboké - operační léčení - excize, sutura
- ✓ Prevence – pravidelné ošetřování kůže a polohování

Sledování stavu kůže

- mikroskopické oděrky
- zčervenání kůže
- ztmavnutí pokožky při delším nošení ortézy
- otok a sekrece

KYFÓZA + LORDÓZA

Klasifikace podle etiologie

Kyfóza

- Posturální
- M. Scheuermann
- Kongenitální
- Neuromuskulární
- Při myelomeningocele
- Traumatická
- Po operačním výkonu

Klasifikace podle etiologie

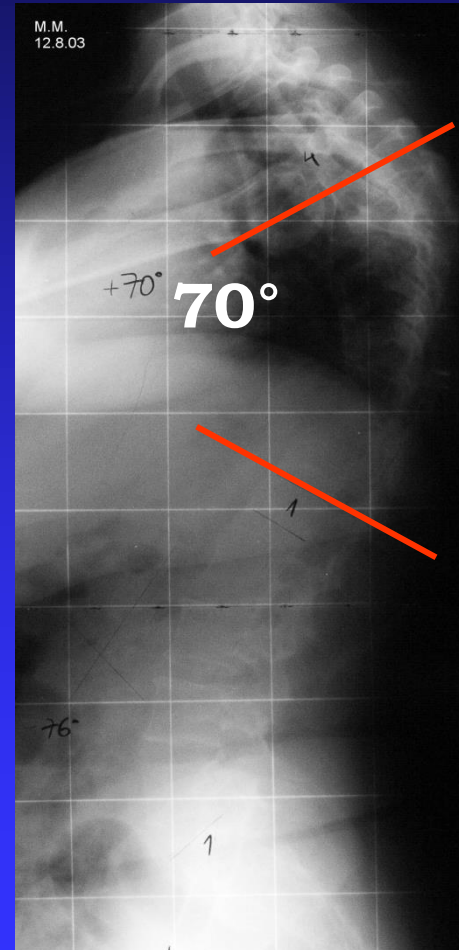
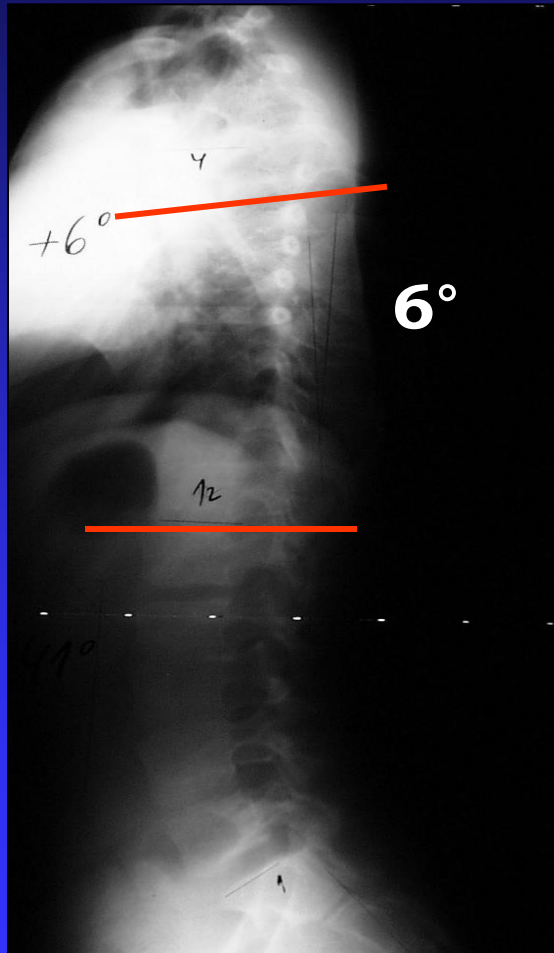
Kyfóza

- Při kostní infekci
- Po ozáření
- Metabolická – osteoporóza, osteomalacie
- U dysplasie skeletu
- Při onemocnění kolagenu
- Při tumoru

Hypo - Hyper kyfóza

norma T5 - T12 = 20° - 40°

M.Scheuermann

kyphosis dorsalis juvenilis, adolescentní kyfóza

- nepravidelnosti krycích ploch
- zúžení mezitělových prostorů
- klínové deformity nad 5 st alespoň jednoho těla obratle
- kyfóza nad 40°

Terapie

- LTV
- Milwaukee korzet
- operační

